

1938

F E B R U Á R



VÁLTO SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

T A R T A L O M :

T. S.: A gyülekezet missziója. — **László Dezső:** A gyülekezet, mint egyház. — **Bíró Mózes:** A presbiterek és a lelkipásztor missziója a gyülekezetben. — **Sipos Géza:** Akiiket nem gondozunk. — **EGYHÁZUNK MUNKÁJA.** **Sipos Géza:** Presbyteri konferencia Ótordán. — **M. Gy.:** A magyarországi ref. egyház zsinata. — **IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.** — **HIREINK.**

Megjelent!

Az 1938. évre

Megjelent!

A csendes óra és családi áhitat könyve

A minden napra szóló igemagyarázatokat és imádságokat református népünk minden rétege használhatja.

A 380 oldalas könyv ára izléses kiállításban 28 Lei.

Leszakíthatós bibliai tömbnaptár

az 1938. évre. — A minden napra igemagyarázatot, imádságot és éneket tartalmazó tömbnaptár falra akasztható, vagy iróasztalra állítható, művészi kivitelű kemény hátlappal 48 Lei.

Kagawa

a nagy japán keresztyén. Irta: Imre Lajos. Ára 8 Lei.

Moody Dwight

Mozaikok egy világmisszionárius életéből. Irta: Dr. Horváth Jenő.
Ára 6 Lei.

A mi dalaink

ifjúsági daloskönyv második bővített kiadása. Ára 15 Lei.

Dr. Ravasz László:

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron előállítva ára: **200 Lei.**

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 180 Lei.

DR. NAGY GÉZA:

Akik kösziklára építettek.

Ára 150 Lei.

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.

A zarándok útja

Irta: BUNYAN JÁNOS. Fordította: SZABADI BÉLA.

Olcsó népies kiadás. — Ára 25 Lei.

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SANDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XII. ÉVFOLYAM

1938. FEBRUÁR.

2. SZÁM.

A gyülekezet missziója.

Mi rendszerint csak a lelkipásztor, újabban legfeljebb a presbiterium missziói munkájáról beszélünk. Megköveteljük, hogy a lelkipásztor a különböző missziói munkák végzésében el ne fáradjon, sőt újabb és újabb munkákba kezdjen. Szórványosan már arra is rdeszméltünk, hogy a lelkipásztor mellett a presbitereknek is vannak missziói feladataik, sőt, vannak már — hála Istennek — presbiterek, akik a lelkipásztoroknak a missziói munkákban is hűséges munkatársaik

Eszméljük rá arra, hogy a gyülekezetnek is van missziója és hogy a lelkipásztor és a presbiterek munkája csak akkor hathatós, ha a gyülekezet is hordozza a missziói felelősséget és az ebből következő munkát.

Ha igaz az, már pedig igaz, hogy a keresztyén élet nem magános, hanem közösségi élet, akkor minden tagnak részt kell vennie ennek a közösségi élet munkájában. A lelkipásztor az irányítója, a presbiterium a vezérkara a missziói munkának, de ez a munka csak akkor halad, ha vannak katonái is, helyesebben, ha van hadserege. Ez a hadsereg maga a gyülekezet.

Sokszor sopánkodunk afelett, hogy milyen más lenne az egyház, ha mások lennének a papok és a presbiterek. Ezt még olyan gyülekezetben is halljuk, ahol a lelkipásztor igazán mindent elkövet, hogy gyülekezete méltó legyen a Krisztus nevéhez. De az ilyen kesergők nem veszik észre, hogy amikor a pap és az egyház ellen kifogásokat emelnek, ugyanakkor saját magukat is megbélyegzik, hiszen az egyház, a gyülekezet nem a pü és nem a presbiterium, hanem együtt minden egyháztag, aki a Krisztusban megkereszteltetett és az ő kegyelméből él. Az ilyenektől kérdezzük meg mindig, vajjon ő maga, az élesszemű bírdó mit tett az ő egyházáért, hogy az a földi minőségében más legyen,

Miben áll a gyülekezetnek, mint gyülekezetnek missziója? Először is a gyülekezetnek igazán gyülekezetnek kell lennie. A gyülekezet nem

összeverődött tömeg, nem is csak egy számon tartott társadalom, még nem is csak egy jogilag szervezett alakulat, hanem testvéri közösség a Krisztusban. A gyülekezetnek a Krisztus az alapja, de Krisztus a kapocsa, amely átfogja és egyben tartja. A gyülekezet a Krisztus testének a tagjait képező közösség. Már most a gyülekezetnek az ez első missziója, hogy ezt a Krisztusban való testvéri közösséget minél jobban a Krisztusévá tegye. Ezt a missziót kell a gyülekezet tagjainak önmaguk és testvéreik iránt gyakorolniok.

A gyülekezet egészére és egyes tagjaira nézve nem különbös, hogy mi van az egyes tagokkal, hogy azok milyen körülmények és milyen kísértések között élnek. A gyülekezet missziói tette a saját gyülekezete iránt az egymásért való felelősség felébresztése és gyakorlása. Ennek ma el kell mennie egészen addig, hogy a gyülekezet ingadozó és kísértésnek kitétt tagjai számon tartassanak, hogy megmentessenek a fenyegető veszedelemektől, mint a hittagadástól vagy a nemzetárulástól.

A következő feladatkör, amely a gyülekezet missziójához tartozik, hogy számon tartsuk a gyülekezet külső és belső javait. Mennyi kincs van még ma is az egyház birtokában, amelyről alig tudunk számot adni. Itt azonban nemcsak az anyagi javakra gondolok, hanem azokra a lelki kincsekre, amelyeket az apostoloktól, a reformátoroktól, a mi vezérő nagyjainktól és atyáinktól örököltünk. Áldott szép szokásaink, erényeink, történelmi tettek, jellemek, tanításaink, igazságaink, hitvallásaink, magyar református irodalmunk, tudományosságunk tárházai mind a lelki javaknak és a szellemi kincseknek. Ma-holnap elfelejtjük, hogy mi a történelmi folyamán egy sajátos protestáns műveltséget alakítottunk ki s ez mint örökség elsősorban a mienk, bár sokan részesültek abból, egyházunk fiain kívül is. Ezeknek a számbavétele, öntudatosítása és életre keltése olyan misszió, amely elől a gyülekezeti közösség nem térhet ki.

Különsen figyelembe kell vennünk továbbá, hogy a gyülekezetnek a maga egészében képviselnie kell azt a sajátos szellemet, jellemet, azt a hitvallási igazságot, amely a mi egyházunknak az élő pecsétje. Minden tagnak, mint az egész közösség részesének a saját életében, tetteiben és magatartásában ki kell ábrázolnia az ő református keresztyénységét, hogy valóban lássák az emberek és dicsőítsék a mennyei Atyát. Ma különösen elmondhatjuk, hogy egyetlen református ember sem áll önmagában, önmagára nézve és ha bukik, nem bukik magában és magára nézve, hanem vele együtt áll és érvényesül, vagy vele együtt bukik az a gyülekezet, amely

hez tartozik, mert ma ismét különös érzék ébredt az emberi lelkekben, hogy az egyest a közösségből és a közösséget az egyestől itélik meg.

Ma minden református keresztyén gyülekezetnek tudatára kell ébrednie annak, hogy a saját igazságát többé nem a falak, nem is a címeres levelek, nem is a holt betűvé merevedett könyvek képviselik, hanem a Krisztusban tevékeny, missziói hévtől égő élet, a tettekben megvalósuló elszánt akarat, amely győzelmesen tekint előre, a Krisztusra. Ez az aktív keresztyén élet, amely hitünk minden igazságát kiábrázolja, ez a gyülekezetek mindenek felett álló missziója!

T. S.

A gyülekezet, mint egyház.

I.

Az egyház nagyon sok tekintetben hasonlít azokhoz a társadalmi alakulatokhoz: államhoz, községhez, egyesületekhez, amelyek között élünk. Mindenikben emberek élnek együtt és pedig nem akárhogy, hanem szervezett keretek és megállapított rend szerint. Az egyház éppen úgy választ hivatalnokokat és előljárókat, mint bármelyik más emberi közösség. A társadalmi alakulatokhoz hasonlóan az egyháznak is kell gondoskodnia azokról az anyagi eszközökről, melyekkel létét fenntartja. Ugy néz ki, mintha az egyház is hivatalnokok és megbízott testületek vezetése alatt álló, szervezett emberi társadalom lenne. Ma az is a helyzet, hogy magának az egyháznak hivei közül igen sokan ennél többet nem is látnak az egyházban. Ahogy az állam, mint emberi közösség az ember politikai életét irányítja, vagy ahogy a kulturális egyesületek az emberi kultúra, a bankok az emberi gazdasági élet, az iskolák az emberi nevelés ügyét intézik, ugyanúgy az egyház is ápolja az ember vallási ügyeit.

Az egyháznak ezzel a felszínes megítélésével szemben nagyon világosan kell látnunk, hogy az egyháznak nem az a lényege, hogy a társadalmi formákhoz hasonló szervezete és kerete van, hanem az, hogy benne az ember nem önmagában, nem pusztán a másik ember társaságában, hanem Krisztus által Isten társaságában él. Az egyház az a csodálatos hely a világban, ahol az ember életviszonyba lép a világ feletti Urral, magával Istennel. Míg minden más közösségben az ember csak emberekkel él együtt, addig az egyházban az emberek Istennel élnek együtt. Ebben különbözik az egyház minden társadalmi alakulattól. A Szentírás szerint az egyház olyan test, amelynek feje Jézus Krisztus, aki nem ebben a világban, hanem a világ felett a mennyben van. Hogyan kapcsolódhatik a világban élő egyház mennyben élő fejéhez? Erre egészen röviden azt kell mondanunk, hogy

az egyház tagjainak hite által. Ezt a hitet pedig maga az egyház feje ébreszti és erősíti a tagokban Igéje hirdetése és a szakramentumok által. Ezért mondotta Kálvin és mondják a hitvallások, hogy a világban csakis ott lehet egyházzal beszélni, ahol az Igét tisztán hirdetik és a szakramentumokat a Szentírás szerint osztják ki. Hol történik az Ige hirdetése és a szakramentumok kiszolgáltatása, hogy gyűlnek össze hivek, hogy ezekért az ajándékokért hálát adjanak és ezeket kérik? Nem más helyt, mint az egyházban és pedig az egyházban, mint gyülekezetben. Ebben az értelemben az egyház nem más, mint a gyülekezet. Ma is vannak még olyan helyek, ahol az egyházat jelölő görög szót: ekklesia, határozottan a gyülekezetre, vagy mai szóval az egyházközségre értik. És akik ezt a szót így használják, jól használják. Az egyház szó bibliai és hitvallási értelme mindenek előtt azt a helyi gyülekezetet jelenti, ahol a népnek Igét hirdetnek, ahol keresztelnek, úrvacsorát osztanak, ahol imádkoznak, ahol a gyermekek keresztyén nevelése, a hivek fegyelmzése folyik. Az egyház tagjai a gyülekezeten keresztül kapcsolódnak hozzá fejükhöz, Krisztushoz és válnak Krisztus által egy testté az egész világból azokkal, akik Ő benne hisznek, akik testének, a láthatatlan egyháznak tagjai. Nemcsak a gyülekezetet, hanem a világ kezdete óta Krisztusban hívő minden egyháztag közösségét is egyháznak nevezi a Szentírás. Krisztusnak e között a minden emberre kiterjedő egyháza és az egyház, mint a gyülekezet között a legszerveesebb kapcsolat van: a Krisztusban hívők láthatatlan közösségébe a gyülekezeten át hív meg Isten és a gyülekezet munkái által erősít meg egyházhoz való tartozásomban.

Az elmondottak szerint az egyház szó tehát egyfelől a gyülekezetet, új szóval az egyházközséget, más szóval Krisztus minden hívőre kiterjedő láthatatlan egyházát jelöli.

Az egyház szónak azonban van egy harmadik értelme is. A gyülekezetek kisebb kö-

zösségét egyházmegyének, a gyülekezetek közösségét összefoglaló egyházmegyék szerves kapcsolatát egyházkerületnek, az *egyházkerületek még szélesebb kapcsolatát szintén egyháznak nevezzük*. Ilyen értelemben használjuk a Romániai Református Egyház kifejezést. Ebben az értelemben az egyház szó a gyülekezeteknek földi közösségét, szövetségét jelöli. Noha a Biblia és a hitvallás több gyülekezetnek egységét igen gyakran „egyháznak” (több gyülekezetnek) nevezi, még sem lehet megtagadni, hogy úgy a Biblia, mint a hitvallás alapján a gyülekezeteknek ezt a közösségét, legszélesebb körű szervezeti egységét is joggal megilleti az egyház kifejezés. Az egyház szó mai és bibliai, illetve hitvallási használata között a különbség körülbelül annyi, hogy e két irat olyan gyakran nevezi a gyülekezeteket egyháznak, amilyen gyakran ma az egyetemes, történelmi egyházakat nevezük egyháznak és ma oly ritkán szoktunk az egyház szó hallatára magára a gyülekezetre gondolni, amilyen ritkán érti a Biblia és a hitvallás egyház alatt a gyülekezetek szövetségét jelentő ú. n. egyetemes egyházat. Ma, amikor az általános szóhasználatban egészen háttérbe szorul az a gondolat, hogy az egyház szó alatt a gyülekezetet és Krisztusnak a gyülekezetben megjelenő láthatatlan egyházát kell első sorban érteni, nem felesleges feladat rámutatni arra, hogy mekkora tévedés rejlik abban a megfogalmazásban, amely egyház alatt kizárólag a gyülekezetek közösségét jelentő ú. n. egyetemes egyházat érti.

II.

Az egyház igazi munkája, amely által Isten Szentlelke az egyház tagjait, a hiveket fejűkhöz, Krisztushoz kapcsolja, a gyülekezetben folyik. Ez a munka az igehirdetés, szakramentumok kiszolgáltatása, lelkek gondozása, vigasztalása, tagok nevelése és fegyelmezése. Mindezek az egyházi munkák olyanok, amelyeket a gyülekezetnek kell végeznie és amelyeket a gyülekezeten kívül semmiféle más egyházi szerv, vagy világi intézmény nem tud elvégezni. A több gyülekezetet összefogó egyházi szervek: egyházmegyék, kerületek, egyetemes egyházak abból a szükségből állottak elő, hogy az önmagában is egyház jellegű gyülekezetet ebben a súlyos gondban támogatni tudják. Isten az ugyanazon egyházi munkákat végző gyülekezeteket összekapcsolja, hogy azok ezekben a gyülekezeten kívüli szervezetekben egymás munkáját ellenőrizzék, bátorítsák, kiegészítsék és mindenképen támogassák. Vannak olyan egyházi munkák, mint pl. az egyházi munkások felügyelete, kibocsátása, kiképzése, amelyeket a több azonos hitű és szokású gyülekezet egységét kifejező egyetemes egyház sokkal jobban el tud végezni, mint maguk a gyülekezetek. Ezek a körülmények tették szükségessé, hogy már az apostoli korban kialakuljon az egyház jellegű gyüleke-

zetek szoros történelmi kapcsolata.

De ezeken túl még nagyobb jelentősége van a gyülekezeteket összefoglaló ú. n. egyetemes egyháznak. Krisztusnak valójában egyetlen egyháza van és ez az egyház nem más, mint a benne hívő összes egyháztagnak láthatatlan, történelem feletti közössége. Az egyház világban való létének egyik legnagyobb nehézsége éppen az, hogy az egyháznak ezt a Krisztusban való egységét nehezen tudja megmutatni. Nos a gyülekezet-egyház éppen ez által tudja már itt a világban munkálni és kimutatni, ha töredékesen is az egyház minden hívőt magába foglaló egységét, ha a vele rokon gyülekezetekkel együtt, mint valamely egyetemes egyház áll meg a világ előtt. A gyülekezetek igazi egysége a gyülekezeti tagok Krisztusban való egysége által Krisztusban van, de a gyülekezetek ezt az egységet itt e világban az egymással való kapcsolatok keresése és kifejezése által mutatják meg. Nehezen lehet ebben a világban az egyház jellegét biztosítani annak a gyülekezetnek, amelyik egyetlen más gyülekezettel sem keresi a maga szerves kapcsolatát.

III.

Most már vonatkoztassuk az elmondottakat a mi református egyházunkra. Egyházunk történetéből mindenek előtt azt kell megállapítanunk, hogy nálunk mindig igen erős volt az a szükség, amely az egyetemes egyház egyházjellegének kidomborítását követelte. A külföldi presbitériánusok és kongregacionálisták, akiknél a gyülekezetek egészen laza szövetségét jelenti az egyetemes egyház, amelynek sokkal kevesebb szerepe van, mint nálunk, sohasem tudták megérteni, hogy miért van a mi egyházunkban élethossziglan megválasztott püspök és mellette öt világi főgondnok, amikor ők az egy évre választott moderátor megválasztásával és az évenként tartott közgyűlések által oly jól tudják a gyülekezetek közös szükségét munkálni. A mi egyházunkban a református fejedelmek korát leszámítva, alig volt idő, amikor az egyház és állam viszonyának kérdése nyugvó pontra tudott volna jutni. A gyülekezetek pedig nem közjogi tényezők az állammal való kapcsolatban, ezért volt nálunk szerves szükség az erős központi szervekre. Emellett azonban azt is világosan kell látnunk, hogy egyházunk, ami a gyülekezetek kormányzását illeti, nagyon kevés gyülekezetben jutott el arra a nagykorúságra és érettségre, amely mellett minden külső egyházi beavatkozás nélkül tudta volna a maga adminisztratív ügyeit intézni. Ezen felül a gyülekezetek anyagi szegénysége szintén szükségessé tette, hogy az egyetemes egyház külső anyagi támogatással jöjjön a szegény gyülekezetek segítségére. De mind ennél fontosabb volt az az állandó lelki szükség, amely megkívánta, hogy az egyház gyülekezeten kívüli megbizottai jöjjenek a maguk szolgálatával a gyülekezet lelki építésére. A mi

gyülekezeteink javarésze pl. a skót presbiteri egyház mai szervezete mellett nagyon könnyen a teljes anarkiába sodródna.

Mindezek az Isten Lelke által megszentelt körülmények és intézmények ellenére is mindennél inkább kell hangoztatnunk éppen a mai időben azt a református igazságot, hogy a gyülekezet egyház és pedig elsődleges értelemben vett egyház. Nem az egyetemes Romániai Ref. Egyházhoz való tartozás teszi a gyülekezeteket egyházzá, hanem megfordítva a hozzá tartozó, keretei között élő gyülekezetek teszik egyházzá az egyetemes református egyházat. Az egyház elsődleges munkája a gyülekezetben folyik, mert itt lépnek a tagok közvetlen kapcsolatba fejükkel: Krisztussal. Minél erősebbek, hívőbbek és öntudatosabbak a gyülekezetek, annál erősebb egyetemes egyházunk is. Egyetemes egyházunk közös szervei: iskolák, árvaházak, szeretetintézmények, missziói munkák azért küzködnek annyi nehézséggel, mert maguk az egyetemes egyházat alkotó gyülekezetek nem rendelkeznek megfelelő lelki és anyagi erővel. Ma mindinkább erősebb lesz a követelés, hogy az egyetemes egyház több és több támogatást adjon a gyülekezeteknek, de elfeledjük, hogy az egyetemes egyháznak annyi ereje van, amennyit a gyülekezetek adnak át neki. Az utóbbi időben szó volt a missziói munkák egyházasításáról, a nagy társadalmi szükségek, egyházi keretek közötti lehető megoldásáról. És mi ilyenkor mindig elfeledtük, hogy ezalatt az egyháziasítás alatt mindenek előtt ezeknek a munkáknak a gyülekezetekhez való kapcsolását kell érteni. Hangzik a vád, hogy miért nincs kórházunkban ingyen rendelés, miért nem vesz fel az egyetemes egyház árvaháza több gyermeket? Kérdezzük, honnan legyen ezeknek az egyetemes szerveknek pénze ilyen szeretetmunkára, ha nem az egyházat kitevő gyülekezetektől, helyesebben hivataltól?

Ma ismét szembeütően kiéleződik az egész világon az egyház és állam viszonyának kérdése. És jól kell tudnunk, hogy a világban élő egyház éppen ezen a ponton érintkezik legszervesebben a világgal. A mi egyházszervezetünk nagyon szerencsésen van felépítve, mert ebben az érintkezésben a gyülekezetek sokkal kisebb mértékben vesznek részt, mint az egyház központi szervei. Azt mondhatnánk, hogy az egyház központi szervei és hivatalosai azok a villámhárítók, akiket keresztül az állammal való viszony feszülő villamossága levezetődik. Az egyházi életnek az a lényegszerinti alapellentmondása, hogy az egyház a *mennyei* Krisztus földi teste, legvilágosabban központi egyház-kormányzati testületeinknek állammal való érintkezésben látszik meg. Ez az elkerülhetetlen állapot teszi emésztő gonddá ezeknek a hivataloknak viselését, de egyben ez az elkerülhetetlen állapot szabadítja is meg a gyülekezeteket és azoknak megbízottjait egy csomó, általuk

sokszor nem ismert gondtól és felelősségtől. Minél súlyosabb a politikai, kulturális és társadalmi helyzet egy egyház körül, annak az egyháznak központi szerveit annál inkább foglalja el, természetesen foglalkozás; minden ilyen esetben egyre jobban kell kiemelni a gyülekezetek egyház jellegét és az egyház mivoltában megerősödött gyülekezetek minden lelki és anyagi erejét a központi szervek sok támadást kivédő munkája mögé kell állítani. Egy ilyen, a hívek és gyülekezeti vezetők többsége által lényegében nem is ismert történelmi helyzetben, minden gyülekezetben a legserényebb egyházi munkát kell végezni, azaz fáradni azon, hogy a gyülekezetben valóban meglátszódjék egyház jellege, hogy az egyház egyház jellegének kidomborítása minél több bátorítást és biztatást adjon az egyház központi szerveinek az egyház világgal való összeütközéseinek eseteiben.

Az egyház minden földi formája, intézménye előtt egyetlen feladat áll, valóban egyházzá lenni, azaz szüntelen hozzá alakulni az egyház mennyei képéhez. Ennek a munkának a gyülekezetben kell megkezdődnie és a gyülekezetből kell továbbhatnia. Luther, Zwingli, Kálvin reformációja gyülekezeti reformáció volt és a megreformált egyetemes egyházak megreformált gyülekezetekből állottak elő. Ebben a vonatkozásban azért élünk az egyetemes egyházban, a Romániai Református Egyházban, hogy a mi gyülekezetünk megújult erőt újítsák egyetemes egyházunkat és az egyetemes egyház szervei vigyék a megújulás erőt és példáját egyik gyülekezetből a másikba.

A mai tespedő, világos utat nem látó, egyre inkább széthulló egyházi életben minden tekintetben az élet és megújulás útját mutatja az az igazság, hogy a gyülekezet egyház és az egész egyház megújulásán fárad az, aki gyülekezetében, mint az egyházban munkál.

László Dezső.

Az egyházi adónak a pénzügyi hatóságok segítségével törtéző behajtása az egyházak törvényes joga. A pénzügyminiszter utasította 1937 február hó 19-én a 393309. sz. a. kelt rendeletében a pénzügyi hatóságokat, hogy legyenek segítségére az egyházközség vezetőségének az egyházi adó behajtásában.

Az erdélyi református iratterjesztés nagy eseménye az Ifjú Erdély „ITT AZ ISTEN KÖZTÜNK,” című bibliaolvasó naptára. A küzdelmes esztendő minden napjára az Evangélium lelki táplálékát viszi ez a nélkülözhetetlen munka. Szerezzük be magunk, családunk, gyülekezetünk, barátaink használatára. Kapható 28 és 48 lejes árban lapunk kiadóhivatalában.

A presbiterek és a lelkipásztor missziója a gyülekezetben

Gyülekezetem előjárósága 83 tagból áll: 17 presbíter, 6 pótpresbíter, 34 képviselőtestületi tag, 12 pót-képviselőtestületi tag és 14 parochiális tanácsos. Ha azonban a gyülekezeti munkánkra gondolok, az egészet egy sorba, egyazon mérték alá veszem, tekintet nélkül arra, hogy az említett kategóriák közül melyikbe tartozik egyik vagy a másik. Ez a mérték pedig az I. Kor. 3. r. 9. v.: „Isten munkatársai vagyunk: Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.” Hol csak gyülekezeti munkáról van szó, oda mindig meghívom egyformán valamennyit. Az a tapasztalatom, hogy amíg csak tanácskozásról van szó, addig rend szerint rendben is van, míhelyt azonban a tényleges szolgálat kerül elő, akkor azonnal megbomlik a sor; éles elméjű vitázók, hangoskodó tanácsosok, sok „előtűlő” presbíter mintha nem is létezne; egyszerre nyilvánvalóvá lesz, hogy kinek van belső elhivatása, vagy kinek csak dekorum, csak az előtűlésre jogcim a presbiterség. Az csak természetes, hogy ez utóbbi típust nem tűrhetjük meg magunk között s ahogy csak alkalom nyílik reá, minden tisztújításkor teljes igyekvéssel azon vagyunk, hogy az ilyen címviselő testvéreket szolgáltni tudó és szolgáltni igyekvő testvérekkel váltsuk fel, akárkinek is hívják az illetőt s akármekkora méltóság vagy vagyon ura legyen különben. Az újonnan választottaknak pedig, bár jóelőre tudott dolog előtűük a gyülekezet életmenete és munkarendje, mégis írásban (üdvözlő levélben) feltárjuk azokat a kívánalmakat, amelyek nélkül a gyülekezetünkben senki presbíter, gyülekezeti előjáró nem lehet, amelyben a presbiterek és a lelkipásztor misszióját körvonalazzuk, úgy, mint Isten azt nekünk parancsolja.

A legutóbbi ilyen alkalommal pl. a következő levelet intéztük mindenik újonnan megválasztott gyülekezeti előjáró atyánkfíához:

Kedves Testvérünk!

Szokatlanul sok új gyülekezeti előjárót választott a gyűlés 1937 december 27-én. Ez azért történt, mert nemcsak a lejárt mandátumok helyét kellett betöltenünk, hanem a „kiesettek” helyett is, azaz az olyan előjárók helyett is újakat kellett választanunk, akik az egyházi adójukat kellő időben nem fizették be a múlt év folyamán s így a választói névjegyzékből kimaradtak. Az egyházi adót nem fizető, vagy rendetlenül fizető ember nem lehet semmiképpen gyülekezeti előjáró. Ezért kellett tehát annyi újat választanunk most.

Önt, kedves Testvérünk, szeretettel köszöntjük, mint Kolozsvár—Hidelvei Református Gyülekezetünk újonnan megválasztott parochiális tanácsosát, presbíterét, képviselőtestületi tagját.

Mindenekelőtt arra kérjük, hogy ne csak címviselő előjárója legyen a gyülekezetnek, hanem a gyülekezeti munkánk példaadó aktív tagja.

Három pontban sűrítethetjük össze azt, amit Öntől, mint gyülekezeti előjárótól várunk:

1. Önmaga és háznépe lelki-testi rendben tartását: a lelki élete ápolását, az anyagiakban takarékos, gondos, példát adó, egyszerű és békességes háztartást, melynek ékessége az Úr ügyéért való jószívű adakozás az Istentől kapott ereje mértéke szerint.

2. A gyülekezet lelki életének megéltésében való buzgó segítőkészséget a lelkipásztor által esetről-esetre megjelölt módon, különösen a szomszédsági körzetek végiglátogatása, az istentiszteleteken, bibliaórákon, imaórákon való pontos megjelenése, a vasárnapiskolai munkánkban való részvétele és az istentiszteletek ideje alatt templomfelügyelői tisztének betöltése által. (Mindenik előjárónak vállalnia kell a templomfelügyelői tisztet.)

3. Hidelvei Református Gyülekezetünk anyagi életének megalapozásában való önzetlen segítőkészséget. Hidelvei Hitel- és Takarékszövetkezetünkhöz és az annak keretében megindult Zsugori heti betétmozgalmunkhoz való hozzákapcsolódást várjuk Öntől nemcsak azáltal,

hogy egymaga tagja legyen annak, hanem hogy erre másokat is, mindenkit biztasson és a Szövetkezet életmenete iránt érdeklődjék és annak vezetésében és irányításában saját maga is részt kérjen. (Mert Hidelvei Hitel- és Takarékszövetkezetünk működése által nagy segítséget remélünk a Rudolf-úti református elemi iskolánkba járó teljesen szegény tanulóink tandíjának évről-évre való elrendezése ügyében, az olyan szegény tanulóknak számára, kiket eddig éppen a szegény voltok zárt el iskolánktól amiatt, hogy a tandíjat megfizetni képtelenek voltak. Már pedig a mi iskolánkban a tandíjat pontosan meg kell fizetni. Hiszünk, hogy a Szövetkezet, hogyha részvényeinkkel megerősítjük, évről-évre jó néhány arra reászoruló szegény gyermek tandíját képes lesz hordozni. A Zsugori heti-betétrendszerral pedig önmagunkat neveljük fegyelmezett, takarékos életre, sőt nemcsak önmagunkat, de iskolás gyermekeinket is, hiszen a Zsugorinak az arra vállalkozó gyermekek is tagjai lehetnek.)

Végül arra kérjük Testvérünket, hogy a mellékelt kis kátét: A Református Presbíter Kis Kátéját fogadja el tőlünk a gyülekezet újévi ajándékaéppen, amit azért adunk, hogy időnkint többször is olvassa át, hogy így az abban foglaltak határozzák meg szándékát, beszédét és cselekedetét mindenütt: otthonában, gyülekeink alkalmával és gyűléseinken kívül.

Gyülekezetünk előjárónak esztendőnkint hatszori úrvacsorázásáról, éppen úgy, mint tanítóink úrvacsorázásáról, templomba járásairól, továbbá egyházi gyűléseinkben való pontos megjelenésükről kimutatást vezetünk. Akiknek a buzgóságát ezekben megfelelőnek nem találjuk, azokat a gyülekezeti előjáróink közül törölni fogjuk, hogy helyükre megfelelőket válasszunk. Hiszünk, hogy Testvérünk nem fog közé tartozni, akiket az említett dolgok miatt az előjárók sorából törölni lennének kénytelenek. E hitben kívánuk a jó Istentől áldást Testvérünk életére, házanépeire, mindenféle Istennek tetsző jó munkájára az új esztendőben,

atyafiságos tisztelettel:

Kolozsvár, 1938 január 9-én

| | | |
|---------------|----------------|-------------|
| Bíró Mózes, | Lakatos Árpád, | Máthé Ákos, |
| lelkipásztor. | gondnok. | jegyző. |

Erre a levélre eddig két választ kaptam, melyeket itt szintén szívesen közlések:

„Kedves Nagy Tiszteletes Ur! Szeretettel fogadtam levelét, amelyben tudomásul vettem, a szent megbízást. Melyben minden fölvilágosítást a Nagytiszteletű Ur megírt és megjelölt és hálás köszönettel köszönöm a bennem való megbízást, amit a nagy gyűlés jelenlétében nélkül határozott, és még egyszer köszönöm a szent megbízást, mellyel megbíztak. De nem tudom elfogadni, mert vannak öregebb emberek, akik méltóbbak erre a megbízásra, mint én. Mert mindenek előtt nem akarom elérni azt a cím viselést, úgy hogy eleget ne tehessen kötelességemnek. Mert soha sem voltam rangra vágyó, tolatkodó a címek után. Mint magán kisember tisztelem az egyházat és előjáróimat, és őrizzen meg a jó Isten mindnyájunkat, mint kalvinista református embereket és legyen dicsőség Istennek a magas égben és áldás és béke szálljon a magyar népre. Méltó tisztelettel: Hajós Gyula földész. 1938 január 13-án.”

A másik levél pedig így hangzik:

„Nagytiszteletű Bíró Mózes lelkipásztor urnak, Kolozsvárt.

Alulírott alázatos tisztelettel jelentem, hogy az 1937. évi december hó 27-én a gyülekezeti előjárói választáson méltóztattak engem is, mint képviselői tagot beválasztani, amelyet alázattal igen szépen megköszönök.

De sajnálattal kell kijelentenem, hogy e kegyes megbízást nem fogadhatom el és pedig azért, mert

én nem akarok cím-előjárója lenni a gyülekezetnek; aktív munkára meg már idősebb koromnál fogva sem vállalkozhatom. Mindeneket átgondolva, arra kérem, hogy kegyeskedjenek a megbízatásomat visszavonni és nálam érdemesebb egyházi tagra e megbízatást átruházni.

Én pedig maradok szeretett egyháznak alázatos hű közkatonája. Maradok alázatos szeretettel és tisztelettel: Szántay Imre. Kelt: 1938 I. hó 10.^a

Mindkét levélre az Ef. 6:14–15, Ap. csel. 1:20:28, II. Kor. 10:18. verssel válaszoltam: *Álljatok csak elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel és felöltözötven az igazságnak mellvasába. És felsaruzván lábaitokat a békeesség evangéliumának készségével. — Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyádra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyháznak legettetésére, melyet tulajdon vérvél szerzett. — Mert nem az a kipróbált, aki magát ajánlja, hanem akit az Úr ajánl!* Blró Mózes.

Akiket nem gondozunk.

Örömteljes szívvel szokták ma megemlíteni egyházi és egyház iránt érdeklődő körökben, hogy Istennek hála az életnek egyre újabb jeleivel találkozunk Egyházunkban, hiszen a különböző belmissziói munkák: vasárnapi iskola, IKE, Lednyszövetség, Nő- és Férfiszövetség az egyes egyházközösségekben, az egyre erősödő szörvány-misszió és regdái misszió pedig a szétszórtságban élő reformátusok között szép és áldott munkát tudnak végezni.

Tudjuk azonban, hogy Isten legsúlyosabb vádja és ítélete érne utol minket, ha meg lennénk elégedve eddigi munkánk „lökételességével”. Mert egyrészt ezek a maguk nagy tömegében valóban hathatós és eredményes munkát végző szövetségek a maguk kis egyedekben igen sok Istenhez nem illő, sőt Istennek munkáját megátaloló akadályt hordoznak; másrészt munkájuk csak egy igen kis részét érinti Egyházunk egészének. Ez nem volna baj, ha azok, akikhez e munka által elért Istennek Igéje, azonnal missziót lélekkel adnak tovább a világgal közölt javakat, de a Léleknek ezen munkáját bizony nagyon nélkülözzük. Ezért meglevő munkáinkat és azoknak vezetőit naponta alázatos szívvel kell Isten elé vinnünk imádságainkban.

Ha szent elégedetlenséggel kell néznünk meglevő és Isten által mégis csak felhasznált munkáinkat, hogyan nézzük azoknak tömegét, akik körében semmiféle munka nem folyik, akik semmiféle mozgalom által nem hozható közelebb Egyházunkhoz? Bizony több bűnbánat, több felelősségérzet és nagyobb Istenre-figyelés kellene, hogy legyen életünkben!

Melyek azok a területek, amelyek a mai gyülekezeti munka határait túl terjednek el? Talán jobban felelhetünk erre a kérdésre, ha előbb azt nézzük meg: kiket joglalkoztat, kikhez ér el Egyházunk meglevő gyülekezeti munkája.

Bár igen sok kicsiny faluban is megvan az az áldatlan helyzet, hogy a belmissziói munkák nem tudnak gyökeret verni és Egyházunk léttelül nézi hível szétzülleszt; itt elsősorban a nagyobb falvakra és különösen a városokra kell tekintettel lennünk. Hiszen a kisebb falvakban egyrészt megvan az áttekintés és a számontartás lehetősége, másrészt egyedül a lelkeseknek kell végeznie azt a munkát, amelyet elsősorban tőle, azután a presbyteriumtól kér számon az Isten. A nagyobb falvakban és városokban azonban sokszor egészen láthatatlanok maradnak azok a területek, amelyeken úgy szólván semmi munka nem folyik.

A gyermekek közötti munka helyzete aránylag a legkönnyebb. Ahol Istennek kegyelméből még a felekezeti iskola segítségére is megvan; ott igazán senki nem mondhatja, hogy nem lehet Isten Igéjét közelvinni a gyermekekhez nemcsak az iskolai vallásoktatás, hanem a vasárnapi iskola kereténél is. Az állami iskolák is összegyűjtik a gyermekeket annyira, hogy a lelkes számontarhassa: ki és hogyan jár vallásórára, vasárnapi iskolába.

Sokkal nagyobb nehézséggel találkozunk az ifjúsági munkákban. Itt már csak egy kicsinyke kört világít be pislákoló fénygel az Ige mécsese. Talán minél nagyobb gyülekezetről van szó, annál nyomorúságosabb a számarány az egész ifjúság és az IKE-be, Lednyszövetségbe

járó ifjúság között. Az inasiskolai vallásitanítás nyíltan üszkösödő sebére még semmi gyógyírt nem talált Egyházunk; a katonai előképzés alatt álló ifjak istentiszteletre való vivése — miniszteri rendeletek ellenére is — sok helyt csak papíronon meglevő valami. Általános az a panasz is, hogy a testi bedültség, szórakozást nyújtó egyesületek és a szakszervezetek mennyire elidegenítik ifjúságunkat Egyházától. Tudjuk, hogy a kommunista propaganda és a római katolikus „Kolping” mennyire ér hamarabb el ifjúságunkhoz, mint saját ifjúsági munkánk. Különösen az iparos és munkás ifjúság szakad el egyre jobban tőlünk.

A felnőttek közötti munka köre talán a legszűkebb. Egy két nagyobb egyházközösséget kivéve a Férfiszövetség munkája vagy nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, vagy működik ugyan, de a gyülekezet számarányához képest rendkívül kicsiny létszámmal és még kevesebb hatással. A Nőszövetség munkájának is nagyon sok helyen együttjárója a kaszt-szellem, amely miatt csak bizonyos társadalmi réteg asszonyai érzik ott jól magukat. S így míg példás és áldozatkész munkát folynak e szövetségekben, addig száz és száz, sőt ezer és ezer férfi- és nőlélek áll egészen magrahagyatva Egyházunkban.

Nem mondhatjuk azt sem, hogy azok a lelkek, akik nem vesznek részt Egyházunk munkájában, semmiféle lelki táplálékra nem vágnak. Különösen az egyszerűbb asszonyok lelkét igen sok helyen keríti hatalmába a szekta és református asszonyok nem únják hetenkint három-négyeszer gyűlni össze magánházakban az adventista, baptista összejövetelekre. Az intelligens osztály tagjait pedig mennyire be tudja hálózni a splittizmus ostoba és Isten-ellenes „tudomány”. Szinte minden nagyobb városunkban sokkal több református férfi és asszony vesz részt a hetenkint legalább egyszer tartott spirítiszta szedánszokon, mint a sokszor csak havonta megtartott nőszövetségi gyűléseken; s még bibliaköreink üresek, addig a szellem-fecsegés poshadtízűl kutjából nagy kéjjel isszák hivelnk a zavaros „Igehirdetést”.

Ha mindezekhez még hozzávesszük a munkás-osztály óriási tömegeit, amelyek a legjobb esetben távol tartják magukat az Egyház munkájától: körülbelül előtünk áll az a sereg, melyet nem gondozunk. Református lelkek, akiket megkereszteltünk az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek-Istennel nevében; akiket neveltünk a hitben; akiket megkonfirmáltunk és akiknek semmi, de semmi köze sincs Anyaszentegyházunkhoz.

Nekünk csak a gyümölcsök jutnak: a hitehagyás, a kárunkra adott reverzálás, az ellenünk folytatott propaganda, az ifjúság fokozott mértékű megfertőzésének és elidegenítésének keserű gyümölcse.

Mit kell tennünk ebben a szörnyű helyzetben? Nem szabad elfelejtenünk, hogy embertársainkhoz az új Istenen keresztül vezet. Ha érezzük az Isten előtt álló lélek felelősségét és sáfárságunk hiányosságát; ha vállaljuk annak az akaratnak követését, amely nem a mi akaratunk: Isten tud és akar utat nyitni előttünk.

A második lépés a munkatársak munkaadáallítása. Ma óriási szükség van „laikus-munkásokra”. Egyházunk még nem állított fel diakonus-képzőt és így nem gondoskodhatik a Lélektől vezetett, de senki által fel

nem karolt egyházi munkások tervszerű és rendszeres munkaadatlanságáról. Így nem is várhatunk sokat, hanem az egyes egyházközségeknek kell ideiglenesen megoldaniok ezt a kérdést, amelynek intézményes megoldása — hisszük — amúgy is csak idő kérdése. A munkások-képzéssel egyidőben kell felmérnünk gyülekezetünket: kik tartoznak hozzánk? hol laknak hűveink? ki nem jár közülük templomba, bibliaórára? milyen nevelést látunk a gyermekeknél?

Az első lépés Isten akaratának keresése volt; az utolsó: hagyni Istent, hogy munkáját rajtunk keresztül végezze s amit Ő kezdett el, azt Ő vigye is véghez.

SIPOS GÉZA.

Egyházunk Munkája

Presbyteri konferencia Ótordán.

Ótorda lelkipásztorának és a környékbeli IKESZO-tagoknak lelkében született meg az a gondolat, hogy a nagyenyedi egyházmegye tordai körzetében levő 16 egyházközség lelkészeit és presbytereit egynapos konferenciára hívják össze január 6-ra. Valóban össze is gyűlt Isten kegyelméből 10 egyházközség vezetője. Meglehetősen messziről, többnyire gyalog tette meg az utat a csikorgó hidegben sok presbyter és lelkész; ahonnan nem jöttek, ott nem a külső hidegség tartotta vissza az embereket.

A konferencia rövid istentisztelettel kezdődött és (imaheti) templomi ünnepélyvel ért véget. Közben délelőtt és délután egy-egy előadás volt megbeszéléssel. Nem egyesek szíves szolgálatát akarjuk itt méltatni, hanem a konferencia kérdéseit ismertetni, azért mellőzzük az ünnepély és kezdő-istentisztelet részletesebb leírását.

A délelőtti előadást dr. Nagy Géza teológiai professzor tartotta „Egy élő egyház élete a múltban” címen. Arra kértük az előadót, hogy mutassa meg nekünk egy olyan egyházközség képét, amely lelkésze és presbyterei által úgy lelkileg, mint anyagilag virágzó állapotba jutott. Dr. Nagy Géza elmondta, milyen nagy veszedelem az, ha egy gyülekezet tökéletesnek hiszi magát. Mégis vannak jó úton járó, Krisztus Lelkének erejét érző és éreztető gyülekezetek. Ezek közül ő arról beszél, amelyet legjobban ismer: szülőfajáról, Kutyfalváról szól, hol a lelkész az ő édesapja volt s ahol ő felnőtt és később káplánkodott.

Az előadás így kétszeresen kötötte le a hallgatók figyelmét, mert az előadó pártatlan objektivitásán keresztül ragyogott a meleg szeretet fénye. A közönyös, durvalelkű nép közé 1862-ben kerül az újonnan megválasztott lelkész: Nagy Domokos. A 350 lelkes faluban 11 kocsmá van, melynek zsidó kocsmárosai sorra veszik meg a földet. Az iskola felekezeti ugyan, de züllött tanítói és iskolakerülő gyermekei ugyan nem viszik előre a népet. A presbyterium (mely majdnem teljesen írástudatlan emberekből áll) szigorú fegyelmet gyakorol — de csak az elesett leányokkal szemben, mikor is pénzbüntetéseket vet ki, amit azután együtt isznak el a presbyterek. Énekelni senki nem tud.

Nincs terünk leírni a fokozatos változást, amely a lelkész egyszerű, de világos és tiszta igehirdetése és állandó személyes pásztorációja által végbement. Az ifjak istentisztelet utáni oktatása, az állandó család- és beteglátogatás, a nyári határjárás csak kezdete ennek a fáradhatatlan munkának. Az igazi munka az iskolán és a presbyteriumon át indul meg. Az iskolaállamosítás ez idejében a lelkész szilárdan ragaszkodik iskolájukhoz, ahol — a fegyelmet nem bíró tanítók elszökése esetén — sokszor hónapokig maga tanít minden tárgyat. A presbyteriumot anyagi oldalon győzi meg jó szándékáról a lelkész. Mikor egy birtok nagy küzdelem utáni

megvásárlásával úgy az iskola, mint az egyház egészen talpraáll, mindenki beismeri, hogy: „A tiszteletes úr jót akar.” A presbyterek közé lassanként mind a valóban presbyterek: a hitben és szeretetben kipróbáltak kerülnek s így a lelkész 1925-ben bekövetkezett halálával is a régi virágzásban marad meg az egyházközség.

Ebben a gyülekezetben már ismerték a perselyes gyűjtés, iratterjesztés és gyermekistentisztelet útját és módját s az új belmissziói munkák (különösen leány) református iskola és középskola (különösen leány!). Beszéltünk arról, hogyan kell a presbytereknek résztvenniük a különböző munkákban és egyesületekben; hogy mit kell tenniük a családi nevelésért. Hangsúlyozottan emelték ki a hozzászólók az öntudatos védekezés és pozitív hitmegmutatás szükségességét, a mai támadásokkal teli, reverzális világban.

Élénk megbeszélés követte az előadást. Kiemelték a hozzászólók, hogy a lelkészt is nevelheti a presbyterium; hogy mennyire fontos az öntudatos hitre nevelő református iskola és középskola (különösen leány!). Beszéltünk arról, hogyan kell a presbytereknek résztvenniük a különböző munkákban és egyesületekben; hogy mit kell tenniük a családi nevelésért. Hangsúlyozottan emelték ki a hozzászólók az öntudatos védekezés és pozitív hitmegmutatás szükségességét, a mai támadásokkal teli, reverzális világban.

A délutáni előadást (ebédre Ótorda presbyteriuma látta vendégül a megjelenteket) dr. Imre Lajos tartotta: „A mai presbyter élete és munkája” címen. Ezékiel 33., 1—7. alapján. Az őrtálló mai súlyos felelősségére mutatott rá az előadás, vázolván a veszély nagyságát, mely különösen gyermekeinket támadja meg. Csak a tiszta evangélium megismerése és öntudatos hirdetése segíthet ma. A családi életben a templombajárás, igeszeretetés és gyermeknevelés kérdéseit felelősek a presbyterek elsősorban. Az egyházvédelem terén mit sem ér az Ige fegyverét nem ismerő, hitvallásával tisztában nem levő presbyter harca. Pedig hitünket terjeszteni, nem csupán védeni vagyunk hivatva. De ma még csak nem is védekezünk pl. a reverzális támadások ellen. Végül a gyülekezet kormányzásánál egyedül Isten akaratát vezethet. Az egyházi adó befizetése is istentisztelet.

A hozzászólások ezen előadás után is sok kérdést vetettek fel és tisztáztak. Volt szó a reverzális elleni nevelésről, mely konfirmációkor kezdődhet; a presbyter-fegyelmelés kérdéseiről, az egyházi fegyelméről, a mai (és eddigi) vallástalan nevelésről. Egészen elfelejtette mai presbyteriumunk, hogy egyházi törvény mondja ki a reverzálisadó presbyterek, vagy az Úrvacsorával nem élők eltávolítását, ami természetesen előzetes és szerelletes figyelmeztetés után történhet csak meg. Előadó zárszava is leszögezte, hogy a presbyterek munkája a megelőző nevelés kell, hogy legyen, mert nem lehet tatarozni az alaptalan házat. Igen fontos a családi nevelés megtisztítása és a belmissziói munkák fokozott felkarolása.

A 80—90 presbyterből és lelkészből álló konferencia résztvevői bizonyára sokáig megérik és újból megkívánják az ilyen áldott konferenciák lelki áldásait.

Sipos Géza.

Istentiszteletek látogatása egyházkerületünkben.

A legújabb belmissziói jelentés szerint egész egyházkerületünkben a hívek 15-14%-a szokott a vasár- és ünnepnapon istentiszteleteken résztvenni. Ez a szám emelkedést jelent a megelőző évi statisztikával szemben (14-69%), de mégis szomorúan mutatja a gyülekezeti tagok hanyagosságát. Az úrvacsorával élők százaléka 10-77%-ról 11-50%-ra emelkedett. A hétköznapi istentiszteleteket az eddigi 1-63%-kal szemben 1-73% szokta látogatni.

Mi, akik ezeket a sorokat olvassuk, vajjon benne vagyunk-e azok számában, akik az istentisztelet áldásaival élnek? Mi az oka távolmaradásunknak? Mit kell tennünk, hogy egyházkerületünk szomorú statisztikájára megjavuljon?

A magyarországi ref. egyház zsinata.

A zsinatot elnapolták. Elvégzett munkáján áttekintve, általában sem a zsinat tagjai, sem a református közvélemény nem érezték, hogy új történelmi korszakok levegője drádt végig a tárgyalásokon. A nagyszerűen előkészített javaslatokhoz nem voltak készen — a zsinat tagjai. A világiak általában a tárgyalásokban fölényben voltak. Tárgyilagosan sorakoztatták fel érveiket. A zsinat lelkesíti tagjainál itt-ott érezhető volt a páthosz. Néha, mint pl. Puky Endre beszédében, akaratlanul komor ítéletek hallatszottak. — „A mi egyházunk tagjainak nagyrésze — nem akarom mondani, hogy a többsége, odáig tán mégsem vagyunk — nem tartozik az elsőrendű hithű reformátusok közé. Ezek a „közömbösök”, akik immel-ámmal fizetnek, immel-ámmal tesznek eleget vallásukból származó kötelezettségeiknek, fizetnek vagy nem fizetnek egyházi adót, — inkább nem fizetnek, eljárnak a templomba. — inkább kevesebbszer, mint többször, — talán néha az úrvacsorát is felveszik és azt hiszik, hogy ezzel eleget tettek vallásuk parancsainak . . . , nem kutatom most annak okait, hogy egyháztagjaink hithűsége ennyire kihűlt; lehet, hogy a liberális érnak hatása ez, lehet, hogy a katedra és szószék mulasztása okozta, sőt lehet, hogy mindezek együtt tették hűvelink nagyrészt közömbössé, de a tény itt van s ezzel számolni kell.” — A meglepő azonban az volt, hogy a református keresztyénység nagy hitelveit, történelmi alapjait alig vette tudomásul néhány felszólalás. Volt, aki az egyházfegyelem szigoritása ellen egyenesen Kálvinnál keresett menedéket. Jellemző tény volt, hogy az egész reverzális küzdelemben az egyház hivatalos dogmatikusai majdnem kivétel nélkül hallgattak. Hittünk nagy igazságainak sziklafalát verdesték néhányan felszólalók Bolond módjára, Bolond „érve” nélkül. Mégis mindezeket túl öntudatlanul néhány történelmi lépést tett a zsinat. Az István király körül üzbött kétértelműséget eloszlatta. Nem engedte meg, hogy a magyar király helyett a magyar nemzet számára egyik egyház szentjét mutassák be mindig. A magyar történelem ezeréves lelki egységét és összefüggését világosan hangsúlyozta. Egy lépést tett az egyházfegyelem felé. Eddig az volt a helyzet, hogy az egyházfegyelmet a református egyház csak azokkal szemben gyakorolta, akiket ő fizetett, a tisztviselőivel szemben. Azokkal szemben is immel-ámmal. Az egyházfegyelem pedig az evangéliumi egyháznak ismertető jele, ezt Jézus Krisztus adta az egyháznak, amint a Máté 18. fejezetében világosan olvasható. Amint most; a nagy kollektív szervezések idején politikai, egyházi, világnézeti csoportok fegyelmelni kezdik a maguk tömegeit, mégjobban kitűnt, hogy az egyetlen lelki közösség talán ezen a világon a magyar református egyház, amely tagjait semmiképpen nem fegyelmeli majdnem egy század óta (300 éven át az egyházfegyelmet nagyon világosan gyakorolta). Egy gazdakört, egy úri kaszinót nem lehet vezetni valamelyes fegyelmelés nélkül. A református egyház eddig úgy járt el, mintha az állam például csak a fizetett tisztviselőit állítandó esetleges vétségük esetén bírót eljárás elé, vagy mintha egy hadsereg csak a tiszteit fegyelmelné, a közkatondit szóródhatnak szét tetszésük szerint. Az egyházfegyelmelésben is egy bizonyos visszájára fordított klerikálmuszis érvényesült. Senki nem vonta kétségbe, hogy az egyháznak joga van az ellene vétkező lelkészektől, tanároktól megfenyíteni. Ellenben megdöbbenés morajlott végig a magyar középosztály egy részén, amikor arról volt szó, hogy egyetemes papság van ebben az egyházban és az anyaszentegyház ellen éppen úgy vélekedhetik az adófizető egyháztag, mint a tisztthordozó. Akármilyen kicsiny lépés történt, habozó és nem is a zsinat többségének gondolatait teljesen kifejező, mégis a mozdulatlanúságból egy mozdulat lett. A zsinaton három párt volt kivehetőleg ebben a kérdésben. Volt egy kicsiny, de előkelő sereg, amelyik általában az egyházfegyelmet idejétmúlt intézkedésnek, furcsa anakronizmusnak hirdette. A másik két sereg a reverzálást adókkal szemben komoly eljárást ki-

vánt. Az egyik azt kívánta, hogy a presbitérium mondja ki pásztori uton, hogy a reverzálást adó önként fosztotta meg magát az úrvacsorától és vált méltatlanú. A másik sereg az egyházfegyelmi bírót eljárást kívánta. Állította, hogy az egyháznak a bírósága nem „járásbíróság”, hanem az egyház lelki gondozásának egyik szerve és az egyház bírót eljárása is kell, hogy pásztori és a szeretetnek a jegyében történő intézkedés legyen. Ez a két utóbbi csoport nem tudott egymás között megegyezni, egymás javaslatait elvetette és így egy alapjában egészen enyhe és a gyakorlati életre nézve nem túlságosan sokatmondó törvény jött létre. Nagyon valószínű, hogy az események gyorsabbak lesznek, mint a zsinati törvényhozás. Az egész magyar református anyaszentegyház egy nagy belső átszervezés szükségére áll. Az egyházfegyelmelést legelső sorban komolyan és határozottan kell végrehajtani, az egyház előljáró, tisztthordozó tagjain, de minden emberi vélekedés, emberi divatok, emberi hangulatok, humanisztikus gondolatok, liberális és racionális theologiai irányok között szilárdan kell ragaszkodnunk a református keresztyénység nagy hitelveihez, Bibliában és hitvallásaiban lefektetett történelmi alapjaihoz. A reformáció mindig visszatérést jelentett az ősi kutakhoz. Egy örök idea, egy nagy adott dított mint a szerint való formálása és „reformálása”, újralakítása az egyháznak. Ha nagyon kicsi is, ha nagyon féltéken is, ha ezer ellenkezés közben is, mégis csak egy mozdulat történt már erre. Akiknek a magyar református egyház állapota most jó és akik teljesen meg vannak elégedve a mostani gyűlekezeteink külső és belső életével, azok nem érzik ezt az égető, csontjainkba rekesztett parancsot. Vagyunk sokan, akik a magyar református egyház mai állapotát nagyon nyomorúságosnak és nagyon szegénynek, szélszórtnak látjuk s akik éppen ezért ezt a csendes, lassu haladást is reménykedő imádsággal köszönjük meg az egyház Urának.

M. Gy.

Református Élet c. lapjárunkból vetülék a fenti szép beszámoló.

Irodalom és Művészet

Elek Nagyapó Képes Meséskönyve.

Képekkel ellátta: B. Loránt Erzsébet. Lepage kiadása.

A karácsonyi könyvpiac egyik legértékesebb eseménye Benedek Elek képes meséskönyvének új kiadása. A könyv az iskolába menetel előtt álló 5—6 éves gyermekek számára készült, hogy szép képek és kis versikék segítségével játszi módon ismerkedhessenek meg a betűkkel. A könyv meséi viszont nagyobb gyermekek érdeklődését is ki tudják elégíteni. Azokban a családokban, ahová ez a szép könyv eljut, a gyermekek a legkönnyebben megismerkedhetnek drága anyanyelvünk legfontosabb elemeivel.

Benedek Elek ma holnap egy évtizede itt hagyta drága szülőföldjét, képes meséskönyvében újra éled unokái iránti szeretete, tegyük meg mindent, hogy ez a könyv oda jusson, ahová el kell jutnia: Elek nagyapó erdélyi meseváro népéhez.

A könyv bolti ára 70 lej. Az Ifjú Erdély kiadóhivatalában 25 lejért kapható egyházi alakulatok részére. L. D.

Felkészítő akadémia címmel a kecskeméti református leánykör előadássorozatát rendez azzal a céllal, hogy az evangélium vitágosságánál megbeszélgesse a gyűlekezet leányaival és fiatal asszonyaival azokat a feladatokat, amelyek a házasságban redjük várnak.

H I R E I N K

Arccal a falu felé.

A Kálvin János Társaságnak Budapesten jan. 18-án kezdődött ilyen c. gyűlésén Farkas István püspök mondta a bevezető Szentírás magyarázatot Máté 13: 44—45., alapján. A magyar nemzet minden eddigi kudarca a pártoskodás volt. Meghal a nemzet s az egyén, ha megfelelnek isteni küldetéséről. Magyar földön századokon át mesterségesen elrejtették a magyarság értékeit. A multban nem szeretttük okosan sem magunkat, sem fajtánkat. Adjatok ennek a népek megélhetést, idején lehetséges családalapítást, akkor megszűnik az egyke veszedelme is.

Dr. Sebestyén Jenő elnöki megnyitójában arra mutatott rá, hogy a kálvini református életstílus magyar különlegességgé vált. A kálvinizmus a magyar történelemnek és a magyar jelennek többletet adott, amit nem szabad elfelejtenünk.

Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár a református gyülekezet megépítéséről beszélt. Az egyház Isten alkotása, lelki valóság, az egyház az Isten második világteremtése. A belső megépítés első eszköze az istentisztelet és az Ige. A töke és a fegyver impériumával szemben Krisztus életét kell felmutatnia az egyháznak. A tömeg és a terror elsőtétíti az ember világképét. Az egyház mutassa meg az ember szabadságát, függetlenségét, méltóságát, neveljen aktív egyháztagokat. A jótekönyködő egyesületekkel szemben alakítsa ki a református gyülekezet testvéri szellemét. A mai uralkodó eszméket, amelyek a divat, rang, cím, osztály, vagyon előítéleteiből születtek, szorítsa háttérbe az egyház. Hatáskör, szereplés, ünneptetés evangéliumnevelés betegségeit ki kell küszöbölni az egyháznak. Az egyházi ünnepeknek ma csak lelki szórakozást nyújtanak, nem szolgálják a gyülekezet igazi megépítését. Tóth Lajos szekszárdi lelkipásztor a lelkipásztor, tanító és presbiter összhangjáról beszélt. A városnak a falut szeretnie kell és önmegtartózkodás árán is azonosítani kell vele magát.

Mirise Árpád budapesti vallásánár a falukutatás mai állásáról adott összefoglaló képet. Szabó Imre esperes a falukutatás református feladatairól beszélt. Az elmúlt 20 esztendőben többször változott a falu lelke, mint ezelőtt 500 esztendő alatt. — Milotay István cikksorozata riadt szemmel vette észre, hogy a falu mostohakézre került. Pedig a mult század nagy irodalmi vezérei, Petőfi, Arany, Tompa népies-nemzeti irányának értelme talán öntudatlanul, de elsősorban a falu szociális élete iránti orvosi aggodás volt. A legutóbbi évtizedekben leginkább riporterek indultak le a faluba, hogy megnézzék, mi van a Cyöngyösbokrétá mögött. A sötét túkrú falukutatók ne csak kizárólag a felfedezett beteges, romlott és tarthatatlan körjelenségekből alkossák meg a falu képét, mert akkor az egész falukutatás holtpontra fog jutni. A magyar református egyház 400 éven keresztül falunevelő egyház volt. Kollégiumaival, az őseledekből felhozta az őseröket. A magyar falut a református egyház papjai, tanítói nélkül nem lehet megsegíteni. Ha a falukutatás azt mutatja ki, hogy a magyar nép a modern ipari nagykapitalizmus és a latifundios gazdasági berendezések idején veszélybe jutott, akkor a magyar református egyháznak ezt a veszjelet meg kell hallania. A valláserkölcsei élet hibáért elsősorban az egyház felelős. Tudjuk mi a falu rettentő bűneit, iszákosságát, paráznaságát, káromló száját, szivtelen könyörületlenségét, de ezt a népet már régen szerette úgy valaki, hogy le is hajolt hozzá, hogy feltelemelje.

Szerdán Komjáthy Aladár áhítata után dr. Vass Vince a falu vallásos életéről beszélt. A falusi elem helyes tájékozódása hiányzik, az evangélium és a magyar lélek igazi találkozója még nem történt meg. Dr.

Enyedy Andor a református kegyesség történetét és jelentőségét tárgyalta. Ez a kegyesség józan formákban jelentkezik, a napi érintkezések formáiban, a türes erejében, a szenvedés hősiességében. Szabó Balázs a falu erkölcsi világáról beszélt. Csodálatos szemérem jellemezte népünket. A presbitérium kemény büntetéssel sújtotta a paráznaságot, a káromkodást. A falu ma proletárosodik. Az erkölcsi mértéke süllyed. Testi és lelki, családi romlás, általános vesztély fenyeget. Dr. Illyés Endre református vonásokról beszélt a mai falu erkölcsi életében. A munka elvonja a szellemi élettől a falut, a falusi ember a konfirmáció után gyermeke további nevelését a környezetre bízta. A munkában felolvad a magyar paraszt élete, de éppen ezért kiszikkad a lelke. A Keresztény Ifjúsági Egyesületek mozgalma eléggé meg nem becsülhető indításokat ad a falu szórakozásának irányítására.

Csütörtökön Csukás Endre a falu eddigi szórakozási formáiról beszélt. Sok helyütt a régi egyházi szokásokkal kapcsolatos szórakozások még tisztá eredetiségükben megvannak. A rádió a falunak nem nyújt eleget, időbeosztása nem veszi figyelembe a falu életrendjét. Legalább minden héten kétszer meg kell kívánni a népszerű történelmi, egészségügyi előadásokat, jó magyar dalestet, magyaros hanglemezeket s a Nemzeti Színház darabjainak sűrűbb bekapcsolását. Ma már a falu únja a régi népszínművet.

Dobos Károly a falu szórakozásának reformjáról tartott előadást. Jelenleg a falvak ifjúságának csaknem egyetlen szórakozóhelye a kocsmá, ahol a virtuskodás borivásban, kártyacsatákban, alkalmi verekedésekben nyilvánul meg. A versengési vágyat le lehet vezetni építő irányban is, az atlétikai leventeversenyek, a Keresztény Ifjúsági Egyesületek szellemi tornái, szavaló- és dalünnepi jó példát mutatnak erre.

Dr. Hetessy Kálmán a magyar falu nemzettefenntartó jelentőségét taglalta. A falu egy családnak tekinti magát. 1918—19-ben egy emberként állott a falu a forradalmi törekvések ellen. A gyermek nevelését a falu kollektív feladatnak tekinti. Erősíteni kell ezt a fundamentumot, minél több új telepítés által, óriási lehetőségek nyílnak meg így az intelligencia elhelyezkedésére is s mindennek egy okos földbirtokpolitika az útja, megoldója.

Végül dr. Ravasz László püspök fejtette ki a református falu egyházfenntartó jelentőségét. A mult század közepén ébredt rá a magyar református egyház, hogy úgyszólván egyetlen igazi fenntartója a gazdanép. Magyarország minisztereinek fájdalmasan állapította meg erről a gazdanépről, hogy „az egyetlen magyar történelmi osztály”. Ez így van, négyszáz év óta fenntartott iskolájába, templomába jár, őseinek földje leginkább maradt meg a kezén s ennek a zaklatott, hajszolt nemzetnek kétségkívül legszilárdabb alapja. Nem érzelmi kérdés ez, hanem az agrárállam létfeltételének megismerése. Reánkér, hogy mentől nagyobb arányokban fejlődjék Magyarország iparosodása, mégis egzisztenciánk legmélyebb fundamentuma a föld, ebből kell megépülnie minden szép és nagy tervünknek. Erkölcsi légköre nemesebb, az emberi élet etikai megítélése falun tisztultabb s ezért emberibb, közelebbi összefüggésben áll az örökkévalósággal. A földműves ember Isten kezéből él s az egyiptomi hét csapás esetén is arat, ha Valaki úgy akarja. A töke természeténél fogva nemzetközi, munkásai is ugyanazzá válnak, — a gazda tudja, hogy ahová állította sorsa, ott kell élnie és meghalnia. Ezért nem tud lelkesedni idegen impériumokért-eszmékért, ő régiebb, ősbibb mindegyiknél. Ennek az én magyar népemnek — úgymond Ravasz püspök — azt kívánom: akár mennyire iparosodik az ország, ő maradjon meg agrárnépnek, a búzakarász, a gyümölcsfa, a kerti vetemény hősének, rajongójának, robotosának és gazdájának. A nemzet politikájának legfontosabb, leglényegesebb kérdése ez, milyen fontos, hogy ott legyen világság, villany, egészséges ivóvíz, orvos, zöldkereszties nővér, legyen elég jó iskolája.

A sepsiszentgyörgyi törvényszék — egy felmerült esetből kifolyólag — ítéletileg kinondotta, hogy az

Erdélyi Református Egyház a kultusztörvény által elismert testület és így egyházi összefüggéseket minden külön engedély nélkül tarthat.

A helsinki-tőltői (finn) gyülekezet ifjúsága magyar tanfolyamot rendezett. Minden héten 10—15 fiú és leány jön össze a magyar nyelv tanulására. A tanfolyamot Soisalon Soininen Ilmari theologus vezette.

A Manchester Guardian című angol lap tudósítót küldött ki a spanyol viszonyok tüzetes tanulmányozására. A tudósító azt írja, hogy a spanyol közlésszerűségi teljes szabadságot engedélyeztek a protestáns misszionáriusoknak munkájuk végzésére.

Kerri német kultuszminiszter kijelentette, hogy a kormány letett abbéli szándékáról, hogy az egyházat az állam eszközévé tegye.

Egy amerikai kórház kapuján ez a felirat olvasható: „A sebet én kötöttem be, de Isten gyógyította meg.”

Angliában nemrég egy napilap pályázatot tűzött ki, hogy melyik az a szó, amely az élet minden körülményében, minden rangú és nemű emberek között a legkedvesebb. A pályázatok között volt nagyon sok szép és kedves megállapítás. Sokan ragaszkodtak ahhoz, hogy a legjelentősebb szó az „arany”, mások ezt valótlan legkedvesebbnak „otthon”, ismét ezren és ezren az „anya” szó mellett döntöttek, de mikor nekiálltak a beérkezett javazatok összeszámlálásának, a legnagyobb számot a „Jézus” szó nyerte.

Az angol harangozók szövetsége, melynek negyvenezzer tagja, nagy multja, tradíciója és története van, a napokban tartotta lakomával egybekötött közgyűlését. Azt mondják, Londonban már évszázadokkal ezelőtt is létezett egy harangozó-céh, melynek az volt a tiszte, hogy a Westminster nagy harangjait ünnepi alkalmakkor megkongassa. Első Richárd király idejében a nyergesek céhének volt az a kiváltsága, hogy St. Martin-le-Grand nevű londoni templom harangjait meghúzhatta. A kulturhistória angol kutatói megállapították azt is, hogy már 1602-ben volt a harangozóknak egy „Scholars of Cheapside” nevű társulata és ennek a társulatnak irományait ma is őrzik. A harangozók leghitesebb egyesülete mégis csak az „Ancient Society of College Youth”. Ez eredetileg londoni alakulat volt, ma már azonban bizonyos nemzeti karaktere van. Ez a harangozó társaság a minap tartotta meg a 300-ik közgyűlését. Anglia minden tájkáról Londonba sereglettek a közgyűlés napjára a harangozók. A közgyűlést meghívó: kópíja volt a társaság eredeti privilégiumlevelének és az eredeti tagsági jegynek. Az eredeti tagsági jegyből ma már csak két példány van. Az egyik a British Múzeumban látható, a másik a Guildhall Library-ban. Ezt a társulatot — háromszáz évvel ezelőtt — 1637-ben alapították. Háza is volt ennek a különös társaságnak, melynek egy lord volt az első elnöke és az egyházközség előkelőségei a harangozók házába jártak gyakorolni a harangozást. Valamikor nagyon kedves időöltésnek, remek passzióknak tartották az előkelő londoni urak a harangozást. Még van írva, hogy öt esztendeig kellett gyakorolnia magát a harangozásban annak, aki annyira akarta vinni, hogy egyszerre öt haranggal tudjon harangozni. De a bankettjei is híresek voltak a harangozók egyesületének. Előkelő államférfiak rendes vendégei voltak ezeknek a lakomáknak, a híres politikusok szívesen jelennek meg az aktív harangozók között, sőt volt idő, amikor odáig fejlődött a dolog, hogy az előkelő urak jóformán kiszorították a hivatásos harangozókat. London négy lordmajorja követte egymást a harangozó testület elnöki székében; a dísz- és tiszteletbeli harangozóknak nem volt se szeri, se száma. Valamikor Londonban előkelő foglalkozásszámba ment a harangozás.

A francia középiskolák felső osztályaiban, egyelőre kísérletképpen, egy új tantárgyat vezetnek be. Ez a tantárgy: a pályaválasztás. A pályaválasztási órákon a tanár feszitlen beszélgetés során igyekszik megismerni a diákok ké-

pességeit és hajlamait, hogy ezeknek alapján tanácsokkal helyes pályaválasztáshoz segítse őket. A tanár tanácsainak különben semmiféle kötelező jellege nem lesz.

Ködöböcz Zsigmond kulai (Jugoszlávia) presbiter nyugdíjas kishivatalnok volt. A feketicsi árvaház perselyébe minden nap pontosan beletett 1 dinárt s december 31-én pontosan beküldte a maga 365 dinárját, szűkévben 366 dinárt. Most, december 31-én meghalt s hogy az árvaház halála után se maradjon el az ő napi 1 dinár adományától, 100 esztendőre valót egyszerre adott oda az árvaháznak: 36.525 dinárt.

Az orosz bolsevizmus megalakulásának 20 éves évfordulója alkalmából a harcos istentelenek szövetsége elhatározta, hogy kiténtetést alapít legérdemesebb tagjai számára. Az érem aranyból vagy ezüstből készülne és egy öklöt ábrázolna, amelyik meggyújtott fátylát tart. Körben esperantó nyelven a felirással: „A vallás ópium a nép számára.” Az eszperantó nyelvet azért választották, hogy az istentelen mozgalom nemzetközi jellegét ezáltal is jobban kidomborítsák.

Oroszországból eredő hírek szerint Stalin könyvet ír, melynek a címe is ez lesz: Stalinizmus, ateizmus, — világorradalom. E könyvben Stalin azt hangsúlyozza ki, hogy minden forradalmi rendszernek alapja az ateizmus és hogy a kommunizmus soha kompromisszumot nem köthet a vallással. A kommunizmus Stalin megállapítása szerint a vallás minden formáját kiengesztelhetetlen ellenségnek kell, hogy tartsa és megvalósítása éppolyan akadályának, mint a nemzeti vagy polgári gondolatot.

Az istentelenek mozgalomának moszkvai hivatalos lapja írja, hogy eddig a Szovjet Unióban összesen 673 kolostort, 1,655.000 hektárnyi egyházi földbirtokot és 4 $\frac{1}{2}$ milliárd rubel egyházi vagyont sajtóítottak ki az állam céljaira. Ehez járulnak még a tömérdek ingatlan, kórházak és jótékony intézmények épületei, amelyeket a szovjet kormány elvett az egyháztól. Az „istentelenek munkájának” erkölcsi és lelki kártevésai azonban felbecsülhetetlenek.

Anglia és Wales anglikán érsekeihez címezve hatan, név szerint Athelstan Riley, egy nagy anglikán társadalmi szervezet — Church Association — elnöke, Lord Hugh Cecil, az etomi college Provostja, Lord Wolmer képviselő, Dr. Edwyn Bevan, a híres archeologus és hellenista, Lord Sankey volt lordkancellár és Lord Halifax, a titkos tanács elnöke, memorandumot szerkesztettek, amelyben sürgetik a papi nőtlenségnek az egyházba való, ha nem is kizárólagosan kötelező, de mindenesetre intézményes bevezetését.

A memorandum szövege a szokatlan indítványt az anglikán egyház teljesen megváltozott helyzetével indokolja. Az anglikán egyház anyagi helyzete, ha nem is rohamosan, de állandóan rosszabbodott az utóbbi évtizedek alatt. A vidéki kis gyülekezetek, a parish-ok fenntartása mind nagyobb nehézségekbe ütközik és az egészen élelképtelenné vált gyülekezetek összevonása máris sütkéséssé vált. Ez azonban népszerűtlen intézkedés bizonyult, de a tény megmarad, hogy a minimumra csökkent jövedelem családok lelkeszt fenntartani képtelen. De még sürgetőbbnek látják a memorandum írói a helyzetet a nagy gyárvárosok munkásgyedeiben, ahol szerintük a lelkipásztori munkát sokkal jobban el tudják végezni nőtlén lelkészek, akik, amint ezt már több helyen már meg is valóították, így a canterburyi érsek felügyelete alatt Portsea-ben, társasan, ú. n. clergy-house-okban élének együtt. De talán legszükségesebbnek a pogánymissziókban tartanák a nőtlén lelkészek számának növelését. Mr. Riley és társai. Itt a római katolikus misszióra hivatkoznak és az egyháztörténetnek arra a jól ismert tényére, hogy az apostoli korban a hitet nem feleséges, hanem nőtlén misszionáriusok terjesztették, akik családjukat gondolkodás nélkül elhagyták „Krisztus és az evangélium ügyéért.”

A memorandum írói ezután a leghatározottabban kijelentik, hogy semmi esetre sem akarnák a „latin disciplina“ kötelező celibátusát állítani fel az anglikán egyházba és lerombolni a házasesetben szolgáló papság — married clergy — intézményét, amelynek nagy értékével a megfelelő helyen és körülmények között ők is teljesen tisztában vannak. De ezzel szemben ők úgy látják, hogy az anglikán egyház helyzete kikerülhetetlenül szükségessé teszi az állandóan nőtlen papság számának lényeges növelését. — Alapelvek az apostoli egyháznak az Új Szövetségben, elsősorban Szent Pál leveiben megtalálható gyakorlatát ajánlják, amely az ősi gyülekezet papjainak és a misszionáriusoknak szabad választást engedett a házasság és nőtlen állapot között. De hivatkozik a memorandum szövege a görög keleti egyház megoldására is, amely intézményessé tette a házasság és nőtlen papságot ugyanazon egy egyház keretein belül.

Gyakorlati megoldásnak ők azt ajánlják, hogy a theologiai főiskolákon a lelkészjelöltek figyelmét hívják fel arra, hogy az anglikán egyháznak fokozott mértékben van szüksége nőtlenséget fogadó papokra. Azoktól, akik az egyháznak ezt a felhívását elfogadják, egyelőre öt évre szóló kötelezvényt kérjenek, hogy ez alatt az idő alatt nem házasodnak, vagy ha igen, csak püspökök engedélyével. Az öt év letelte után kellene azután véglegesen nyilatkozniok, hogy a házasság állapot vagy a celibátust választják-e?

A memorandumra a három érsek nevében Dr. Lang canterburyi érsek válaszolt. A rövid válasz lényege az, hogy az érsek az érsek a memorandumot s vele az egész kérdést egy illetékes egyházi bizottság elé utalták véleményadás végett. Dr. Lang határozott rokonszenvvel ír a hat világi ember indítványáról, ami nem csoda, mert nőtlen ember lévén, a celibátust a maga részéről gyakorlatilag megvalósította.

A különös indítvány érthető módon felkavarta az egész angol közvéleményt. A „Times“-ban, amint az ilyen esetben rendszeren történni szokott, a levelek egész áradata indult meg. Feltűnő azonban, hogy eddig egyetlen levél sem volt, amely a hat világi ember — layman — kezdeményezését helyeselte volna. I. M. Creed, a cambridgei St. John's College professzora helytelennek tartja a celibátus kérdésében az apostoli egyházra való hivatkozást és idézi Szent Pál I. Korinthusi levelét (IX. 5.): „Nincs-e jogunk arra, hogy keresztyén feleségünket magunkkal hordozzuk, mint a többi apostolok is és az Úrnak atyjafiái és Kéfiás?“. Mr. Riley erre válaszol Bacont idézi, aki a házasságról írt essay-jében egyházi férfiaknak nőtlen életet ajánl, azonkívül Jeremy Taylor püspököt, aki a virginistát a vallás nagy előnyének tartja. Ezzel az idézettel azonban némi baj van, mert mint egy másik levélíró, Rev. Ralph Dale kisütötte, Taylor püspöknek, bár magasztalta a virginistát, két felesége s hozzá még az elsőől hat és a másodikától is még néhány gyermeke volt.

Beleszólt a vitába az angliai egyházi közvélemény egyik nagytekintélyű képviselője, a durhami püspök, Dr. Dunelm is. Ő is határozottan ellene van bármiféle intézményes celibátus behozatalának. A vidéki gyülekezetek szerinte határozottan ellenzik, hogy papjaik nőtlenek maradjanak s a püspök a legnagyobb elismeréssel ír a lelkészek feleségeinek munkájáról, amellyel különösen szociális feladataik végzésében, pótolhatatlan segítséget nyújtanak férjüknek. Leghevesebben St. John Ervine, az ismert színikritikus és színpadi szerző száll szembe a hat világi ember indítványával. Egyik legfőbb érve az, hogy a reformáció kora óta egyetlen társadalmi réteg sem adott annyi értékes embert az angol életnek, mint a népes anglikán papi családok. Mr. Ervine reméli, hogy a canterburyi érsek által kijelölt bizottság habozás nélkül vissza fogja utasítani az egész elgondolást, amelyen világosan megérzik Anglia legmeggröztöttebb agglégényének, Lord Hugh Cecilnek javíthatatlan monasztikus szelleme.

A „Pataki Népfőiskola“ állandósítása ügyében Farkas István püspök, majd Janka Károly főiskolai gond-

nok elnöklelte alatt dec. hó 19-én a főiskolai nagy tanácsteremben rendkívül termékeny értekezlet volt. Tárnyalta azt a memorandumot, amelyet ez ügyben a theol. kar terjeszt az igazgató tanács és ennek útján az egyházkerület elé.

„Küzdelem a szélsőségek ellen“ című újévi hírlapi cikkében gróf Zichy Gyula összefogásra szólítja a protestáns egyházakat s a következőket írja:

Keresztyén magyarok, római katolikusok és protestánsok összefogása az új pogányságot hirdető nyilas izgatás ellen: ma a jelenkor leg-sürgősebb követelménye. Keresztyén hitünk és magyar fajtánk szeretete sürget bennünket, amikor minden keresztyén magyar testvérünket egy táborba hívjuk, hogy egyesült erővel tegyük lehetetlenné a szélsőséges izgatások előrehaladását.

A magyarországi protestáns felekezetek vezető köreivel eddig folytatott, minden formalitás nélküli és éppen ezért a legközvetlenebb tárgyalások azt mutatják, hogy ilyen bensőséges, lelki síkon mozgó megegyezésre, a római katolikus és a protestáns tábor között való együttműködés előkészítésére, egyöntetű megállapodásokra és eljárásra mindkét részen megvan a legnagyobb hajlandóság,

Induljunk el azért egymás kezét megfogva idővesztegetés nélkül, hogy ősi alkotmányunk hagyományaihoz híven megvalósítsuk a nemzeti összefogásnak a szociális igazságért és a magyar élet, erő és alkotmány teljességéért dolgozni kész politikáját.

Maklár Károly református püspök nyílt levélben válaszolt Zichy Gyula gróf kalocsai érseknek arra a nyilatkozatára, amelyben összefogásra hívta fel a keresztyén egyházakat a szélsőjobboldali vallás- és egyházellenes izgatás ellen. Maklár püspök nyílt levélben kijelenti, hogy Zichy Gyula gróf testvéri hangja mélyen megindította az egész magyarországi protestáns közvéleményt. Hangsúlyozza, hogy a mostani helyzetben valóban semmire sem lehet nagyobb szükség, mint arra, hogy testvérier összefogjon a magyarság. — A vallás — mondja nyílt levélben —, különösképpen pedig a tételes hitvalló vallások és egyházak elleni gyűlölet és az ellenük szervezkedő istentelenség, vagy ami éppen olyan rossz, a némely újdonsült és tulzó nacionalizmusból táplálkozó újpogányság a háborúutáni évtizedek egyik legtöbb veszéllyel fenyegető jelensége egész Európának.

— Ha a nyilasmozgalom név alatt ismeretessé vált szélsőjobboldali mozgalom normális politikai szervezkedés lenne, akkor a dolgokat egészen más szempontból kellene és lehetne megítélni. Akkor úgy lehetne kezelni az egészet, mint a belpolitika újabb kérdését, amelytől legjobb meggyőződés szerint az egyházaknak minél távolabb kell tartaniok magukat. De a nyilasmozgalom zűrzavaros és felelőtlen demagógiában fogant, otromba izgatása nem

normális keretek között mozgó politikai megmozdulás, hanem rombolásra kész forradalmi jelenség, amely ellen a magyar társadalom minden rétegének nemcsak joga, hanem kötelessége is minél előbb és minél teljesebb felkészültséggel szervezkedni.

— Programtalanság és felelőtlenség: ez a két tulajdonság jellemzi legjobban a magyarországi szélsőjobboldali mozgalmakat. Ne higgye senki, hogy ez a gyengeség jele. Sőt, éppen ez a legveszedelmesebb tulajdonságuk, legalábbis addig, amíg ez a programtalan felelőtlenség kellőképpen meg nem szervezett társadalommal áll szemben.

— Ma a felelőtlen gyűlölködés legfőbb cél-táblája a zsidóság. De az eldobott kő nem szokott és ha még akarna, sem tud megállani. Az ausztriai példa erre legjobb okulásul szolgálhat. Az ottani felelőtlen szélsőségek izgatása először zsidógyűlöletben tobzódott, majd ha lehet, még fokozottabb gyűlölködéssel fordult az ausztriai római katolikus egyház és annak vezetői ellen.

— A magyarországi szélsőjobboldali izgatásban egy dolog kétségtelen: a magyarság ősi alkotmányos politikai berendezkedését és jelenlegi társadalmi rendjét forradalmi erőszakossággal szét akarja rombolni, hogy helyette a saját maga most még csak kavargó, homályos és bizonytalan politikai ideológiájának rendszerét valósítsa meg.

— A nyilasmozgalom és az egész szélsőséges izgatás leszerelése a politikusok és a felelős helyen levő kormányférfiak dolga s én volnék az utolsó, aki ebbe az egységgyűlölet rájuk tartozó feladatba beleszólni akarnék. De úgy érzem — és ebben a felfogásban nagyon megerősített Zichy Gyula gróf és más jeles egyházi emberek érvelése —, hogy a keresztyén egyházaknak sürgős és halaszthatatlan feladataik vannak, hacsak nem akarják, hogy más színekben és más ürtüggyel, de lényegében azonos módon meg ne ismétlődjenek az 1918-iki bolsevista uralom egyházüldözése, amelynek rémségei máig ugyancsak épen élnek mindnyájunk emlékezetében. Nem lehet tovább kétséges senki előtt, hogy a történelmi keresztyén egyházak összefogása elengedhetetlenül szükségessé vált. Apró sérelmekkel, a multból kisértő nehezítésekkel véglegesen le kell számolni. Nekünk az étellel, nemzetünk és egyházunk jövőjével kell törődnünk.

— A keresztyén egyházak közötti testvéri összefogásnak most teljesnek és őszintének kell lennie. Menjünk ki a falvakba és teremtsük meg a teljes békességet, építsük ki a baráti együttműködés alkotó szellemét parókia és plébánia között. A harc életre-halálra szól és kitérni előle nem lehet. Szerinte az országban, elhagyatott falvakban, alföldi mezővárosok földnélküli szegényei között új Koppányok és új Vathák a gyűlöletnek félelmetes gyepitűzeit gyujtogatják.

Ezért fogjunk össze katolikus és protestáns egyházak vezetői, hogy vállvetett küzdelemben oltasuk el a gyűlölködés tüzeit és egymás kezét megfogva, dolgozzunk a keresztyén és nemzeti Magyarország megerősödéséért.

Angliában és Walesben az új angol válást jog, amely forradalmasította az eddigi angol válópör-rendszert, folyó évi január 1-én lépett életbe. Nem lehet azt mondani, hogy az új rendszer csak megkönnyítette a válásokat. Igaz ugyan, hogy sok vonatkozásban nagy könnyebbségeket jelent az új joggyakorlat a réggel szemben, de ugyanakkor nagy megszorításokat is tartalmaz a most életbeléptető törvény. Hogy a szigorításokkal kezdjük, itt van mindjárt az első, hogy általában véve az első három évben nem lehet felbontani a házasságot. Kivéve természetesen néhány egészen különleges esetet, amelyet a törvény részletesen felsorol. A puritán, vallásos Angliában a szigorítások közé tartozik az is, hogy a törvény az anglikán egyház lelkészének megadja azt a jogot, hogy elvált férfiak vagy nők újabb házassága esetén, tekintet nélkül arra, hogy az illetők hibájából mondták-e ki a válást vagy sem, minden indokolás nélkül megtagadják az egyházi esketést. Ettől eltekintve azonban, a nagyközönség igen nagy örömmel fogadta az új válási törvényt, amelyet hosszú elméleti és parlamenti csatározások előztek meg. Az örömet legfőképpen az okozza, hogy megszűnt a régi törvénynek az a rendelkezése, hogy házasságot csak házasságtörés miatt lehet felbontani. A jövőben válást ok a kegyetlenkedés, a hűtlen elhagyás, az elmebaj is. (Érdekesebben a vonatkozásban az angol jogfejlődés, amely például nem ismerte idáig a hűtlen elhagyást, mint válóokot, ami mindlunk és általában Közép-Európában teljesen általánossá vált, de ugyanakkor az egyik fél elmebaja esetén hajlandó felbontani a házasságot, ami a mi jogfelfogásunk szerint teljesen elképzelhetetlen. Kegyetlenkedés alatt az új angol válóok olyan bántalmazást ért, amely testi, vagy szellemi életveszélyt jelent. Bizonyos azonban, hogy szellemi kegyetlenkedés címén az angol bírók nehezen fognak válást kimondani. A jövőben egyetlen kegyetlenkedő cselekedet már válóok lesz, ha azonban a házastársak ezután továbbra is együtt maradnak, a bíróság úgy tekinti, mintha a másik fél megbocsátott volna. A hűtlen elhagyást nagyon szigorúan fogja fel az angol törvény, amennyiben csak akkor indítható házastárs ellen hűtlen elhagyás címén válóper, hogyha a hűtlen elhagyás óta már három év telt el. Az elmebetegségnek, mint válóoknak, gyógyíthatatlan elmebetegségnek kell lennie és olyanannak, hogy a beteg a válóper beadása előtt legalább öt esztendőn át orvosi kezelés alatt állott. Nagyjából ezek a most életbeléptetett új angol válópörjog alapelvei, a törvényben lefektetett szabályokon belül azonban az angol jogfelfogás szerint a bírói joggyakorlatnak igen nagy szerepe lesz.

A német birodalomban egyik egyház helyzete sem rózsás, de a külső üldöztetéshez a német lutheránizmusban még súlyos belső váltság is járul. Ennek egyik legnagyobb horderejű kifejezője, hogy a lelkipásztori hivatások alaposan megcsappantak. A hivatások e megcsappanása már évek óta érezhető, de az utolsó esztendőben szinte katasztrófalássá vált. Berlinben pl., ahol még 1933-ban 763 ifjú készült a lelkész-pályára, a tavalyi 403-al szemben már 172-re csökkent a theologusok száma. Bonnban a tavalyi 184 protestáns theologussal szemben ezidén már csak 32 van. Tübingenben 940-ről 387-re, Erlangenben 567-ről 243-ra, Halle-ban 418-ról 235-re, Rostockban 244-ről 185-re süllyedt le a számuk. Ha az utolsó négy év átlagát

vesszük, akkor az átlagos 6485 theológusból 2363 maradt. A hiány tehát 65%.

Lengyelország 7 millió ukránja között 18 református missziói munkás terjeszti az evangéliumot. Már 40 szervezett gyülekezetük van. 1936-ban Kolomeában megnyitották az első ref. elemi iskolát, melyben két tanító oktat harmincnégy tanulót. Sok helyen az akasztja meg a munkát, hogy nincsen megfelelő hely, ahol összegyűlhetnek. Hogy milyen nagy szomjúság él az ukránok lelkében az Ige után, bizonyítja az alábbi levélrészlet is, melyet egy szegény földműves írt a missziói központba: „Isten a tanum, hogy nehéz helyzetemben képtelen vagyok megvenni a Bibliát. Nagyon kérem Önöket, segítsenek szegénységemben és a Bibliát, valamint a többi számomra szükséges könyvet küldjék meg nekem hitelbe és én azokat részletekben kifizetem.”

A szovjet minden katonai akadémiáján istentelenségi tanszéket állítanak fel. Moszkvában 118 millió rubel költséggel nyomdát állítanak fel az istentelen iratok 45-féle nyelven való nyomására. A kommunisták ugyanis eddig több országban nem találtak olyan nyomdát, amely hajlandó lett volna kinyomatni az istentelen iratokat. A jövő évben nagy istentelenségi világgyűlést akarnak tartani. A gyűlés helyéül Brüsszelt szemelték ki, a belga kormány azonban nem járult hozzá. Az istentelenségi bizottság 50.000 rubeles pályadíjat tűzött ki egy istentelen dal megírására.

Francia bányász Oroszországban. Északfranciaország bányavidékének egyik városában jártam október 3-án, ahol az évi szokásos vásárt tartották. A környékből majdnem mindenki ott volt. Minden politikai párt elővont a maga politikai pártprogramjával, kihasználva a jelenlévő körülményeket politikai eszmék hirdetésére. A szocialista párt pavillonjában egy mindössze két hete megjelent könyvet árultak az internacionálé grammofonzenéje mellett. A könyv Oroszországról szól. Megvettem én is egy példányt. Szokásom elolvasni minden sajtóterméket, amely a mai vajudó Franciaország tömeghangulatát irányítja s így a mi magyarjaink lelkét is befolyásolja. Arra voltam elkészülve, hogy egy túlzó, az orosz állapotokat valótlanságig magasztaló könyv birtokában vagyok. Még aznap el is kezdtem az olvasását. A könyv írója Kleber-Legay; előszóval látta el Dumoulin. Mindegyik a C. G. T. név alatt szereplő baloldali gazdasági szervezet vezető embere. Az északi tartományokban ők a munkásság tényleges vezetői. Csatlódtam. A könyv nem beszélt paradicsomról. De hogy minden egyéni kommentárt mellőzzek, idézem a könyvet.

„Mielőtt elindulunk, a Szovjetek Baráti Körének elnöke figyelmeztet, hogy nem fogunk paradicsomkertet találni Oroszországban.”

„Német határon a bizottság kommunista tagjai leveszik a gomblyukból a C. G. T. szakszervezeti jelvényt. Csak nekem és még két szocialistának marad ott.”

„Szovjetország határán járunk. Kommunista elvtársaim tell torokkal énekelik az Internacionálét s kitűzik a C. G. T. jelvényt.”

„Amerre járunk, szennyes ruhájú emberekkel találkozunk, kiknek arcán a nyomor olvasható. Útnélküli mezőkön viszik sovány lovakon az ősz betakarítandó terményeit.”

„A Nagyszálló előtt, Moszkvában, egy fiatalasszony jön felénk. Kezét alamizsnakérésre nyújtva, kéréget. Hiába magyarázom, hogy nincs orosz pénzem, nem akar megértent. Egy nő, aki állandóan kísér bennünket, el akarja küldeni, de az nem enged s rimánkodva áll előttünk. Végre egy civilruhás ember elkíséri.”

„Makcifa nevezetű bányatelepre visznek hivatalos kíséremmel. Az aknákon leszállva, a földalatti munkások között igen nagy arányszámban találok nőkre. Megültköző kérdésemre a válasz az, hogy a franciaországi nők azért nem dolgoznak, mert azok prostitúcióból élnek.”

„Egy bányamunkás-családot látogattunk meg. A hét tagból álló családnak mindössze egy szobája van, ahol az összes butorzat két dgyből, egy asztalból s két zsámolyból áll. Az apa eldicsekszik, hogy hárman dolgoznak s 1400 rubelt keresnek.” „Hogy lehet az, hogy egy átlagos család 200 rubelből él s ennek a családnak 1400 rubelje van. Ők jobban élnek, hangzik a válasz a hivatalos kísérem ajkáról.”

„A háztűzhelyen a fazékban fő valami. A fedőt felemelve, a fazékban takarmányrépát találok egy darab szalonndval. Talán nem tud mást főzni a háziasszony, kérdézem. Nem, szól a bányász, csakhogy nem került többre. Régebben nem így volt ez.” „Most a hivatalos kísérem egy zsámolyra ül s vészjóslón néz az én emberemre, aki ettől kezdve néma marad.”

„Néhány nap múlva azzal magyarázzák a kellemetlen látogatást, hogy a kérdéses bányász részeg volt és azért beszélt össze annyi hazugságot. Csodálatosnak tartottam, hogy nem vittek el több bányászhoz, hogy ezt az átításukat igazolják.”

„A Gépü akna látogatását tűzzük ki napiprogrammunknak. Az akna nyílásánál fegyveres őr áll. Hatal, erős ember, aki a nálunk jóltámsert, kedélyes aknaszolgákat helyettesíti.

— Miért kell ide fegyveres őr? — kérdézem. Válasz az, hogy őrizni kell a bányát.”

„Bányászüldölőbe visznek. Nagy meglepetésemre csupa jól öltözött nőt és férfit találok. De később megtudtuk, hogy ezek a bányaelgazgatók hozzátartozói s csak elvétele akad egy-egy bányász közöttük.”

„Az agyonemlegetett és dicsért szanatórium 72 embernek ad menedéket, mikor pedig a bányában 5000 ember dolgozik.”

„Mielőtt visszajönnék, szeretném megnézni egy este a hivatalos kísérem nélkül azt a várost, ahol olyan keserű kifakadás érte az én nemzetem asszonyait. Mikor már alszik a szálloda személyzete, én és egy szocialista barátom felöltözünk, hogy tervemet megvalósítsuk. Várattal megjelenik a hivatalos kísérem. Biztonságunk érdekében jönnek látja elkísérésünket.”

„Hiába kérjük az általunk megadott irány folytatását. Amerre ő megy, csak arra mehetünk.”

„Este felkeres egy barátom, akit kommunista agitációja miatt kiutasítottak Franciaországból 1931-ben. Szeretne visszajönni. Közbenjárómat kéri Leon Blumnál. — De Obzaniski barátom — szólok —, hogy lehet az, hogy az általad annyira dicsért társadalom nem tetszik neked. S a rohadó kapitalista Franciaországba igyekszel. Az elvtárs hallgat. Végre felhooza, hogy a nyelv végeit szeretne visszatérni. Nem értem, szólok, hiszen orosz az anyanyelved. Erre nem válaszol. De igéri, hogy hálás lesz, ha visszajöhet.”

„Ma újra árulják Legay könyvét. Sokan veszik. De azt hiszem, hogy néhányan gondolkozni fognak a marxizmus alapítétele alapján, hogy szolgálja-e a bolsevizmus az alattvalók teljesebb boldogságát.”

Befejezésül idézem újra Legayt: „Nem tudom, hogy mire volt jó 20 évig hazugsággal táplálni a világot egy olyan országgal kapcsolatban, ahol nem jött, hanem nyomor az Úr.“

Egy biblia naplójából.* Január 15-én: Tulajdonosom újév napján elhatározta, hogy mindennap elolvas egy fejezetet. Ott fekszem éjjeli asztalán.

Január 25-én: Még mindig az éjjeli asztalon fekszem. Leporolnak, más nem történik.

Február 10-én: Bibliaóra viz magával a gazdám. Hogy örülök neki, hogy végre egyszer kinyitnak! Gazdám is hozzá akart valamihez szólni, egy megfelelő bibliai verset keresett, de nem tudta megtalálni.

Február 13-án: Az éjjeli asztalkán heverek anélkül, hogy használnának.

Február 15-én: Leporolnak s a könyvvállányra helyeznek.

Március 25-én: Egy más asztalra kerültem, alattam is, felettem is különféle folyóiratok hevernek.

Április 10-én: Leporoltak s megint a könyvállományra kerültem.

Julius 1-én: Egyéb holmival egy kofferbe pakkoltak s útra vittek.

Julius 2-án: A kofferből minden holmit kippakkoltak — egyedül engem hagytak benne.

Julius 30-án: Otthon megint a könyvállványra kerültem.

* A neukircheni leszakított naptárból.

Nemzetközi pályázat az ifjúság számára. A nemzetközi jóbarátság egyházi világszövetségének és az „Élet és munka“ egyetemes keresztyén tanácsának közös ifjúsági bizottsága két pályatételt tűzött ki. Minden fiú és leány pályázhat, aki az alábbi korosztályok valamelyikébe tartozik. Ifjabbak, akik 1924 szeptember 1. előtt, de 1920 augusztus 31. után születtek. Idősebbek, akik 1920 szeptember 1. előtt, de 1916 augusztus 31. után születtek. Pályatétel: az ifjabbak részére: „Milyen sajtóságos módon járulhatnak hozzá a keresztyének a béke munkálásához?“ Az idősebbek részére: „A béke keresztyén alapjai.“ Mindkét csoportbeli pályázók számára első díj 500 svájci frank, második díj 300 svájci frank, két harmadik díj 200—200 sv. fr., két negyedik díj 100—100 sv. fr., ötödik díj 50—50 sv. fr., 40 emlékérem és oklevelek. A pályázatra vonatkozó minden felvilágosítást megad Makay Miklós ökömenikus ifjúsági titkár, Budapest, IX., Högyes Endre-utca 3.

Magyar reformátusok világgyűlése lesz Debrecenben a jövő év augusztusában, amikor is a debreceni kollegium 400 éves jubileumát ünnepli. A jubileummal kapcsolatos világgyűlésen nemcsak az utódállamok reformátusai, hanem az ausztriai, németországi, franciaországi, belgiumi, az észak- és délamerikai magyar reformátusság is nagy csoportokkal képviselteti magát. Debrecen városa mindent elkövet, hogy a magyar reformátusok világgyűlését a tőle telhető erővel támogassa.

A szegedi kálvinista-kör legutóbbi választmányi gyűlése elhatározta, hogy minden hónap első szombatján csendesórát tart. A csendesórákon az egyetemes református keresztyén

anyaszentegyház hitvallásos könyvét, a Heidelbergi Kátét tanulmányozzák. Az evangéliumi öntudat erősítését szolgálják ezek a csendesórák.

Az anglikán egyház új dogmái. Nagyon fontos egyházi esemény történt az 1937. év végén Angliában. Az anglikán egyház húsztágú bizottsága (Doctrinal-Commission) megállapította az egyház modern dogmáit. A bizottság az anglikán egyház püspökeiből és tudósokból állott, az elnöki tisztelet pedig dr. Temple yorki érsek töltötte be. A bizottságot a canterbury-i érsek bízta meg azzal, hogy foglalja össze az egyház mai kori hivatalos doktrínáját azoknak a sokszor fényesítő hitbéli véleménykülönbségeknek a megszüntetésére, amelyek már hosszabb idő óta igen gyakran felmerülnek az egyház kebelében. Dr. Temple yorki érsek, a bizottság elnöke most szerkesztette meg jelentését a bizottság munkájáról. A jelentés előszavában többek között azt mondja, hogy a bizottság teljes őszinteséggel beszélt és tárgyalt minden kérdésről, annyira, hogy néha „bruttóan“ őszinte volt, de „mindig és mindenben az igazság makacs keresése“ vezette. Így a Bibliáról elismeri, hogy az ma is az Isten ígéje, de elveti „a Biblia csálhatatlanságára vonatkozó hagyományt (?)“. — Meglepő a Krisztus feltámadására vonatkozó új dogma alternatívája is. („A bizottság többsége megegyezett annak a hagyományos magyarázatnak a megtartásában, hogy Jézus sírját azért találták üresen, mert feltámadt. A bizottság tagjai közül egyesek arra a nézetre hajlanak, hogy az Új Testamentum által felállított kapcsolatot a sír üresen találása és a feltámadott Úr megjelenése között inkább a vallási szimbólizmus, mint a történelmi valóság szférájába tartozik (?)“) — Ez a dogmajavaslat „a többségi hit“ mellett „a kisebbségi hit“ is megengedi, megtűri. A pápasággal szemben megállapítja, hogy „az anglikán egyház még mindig ellene szegül a pápaság igényeinek“. A bizottság megállapításait az angol közvélemény rendkívüli és feszült érdeklődéssel fogadta, viszont a keresztyénség különböző felekezeti dogmatikusai sokat vitatkozhatnak majd arról a modern, mindenesetre merész „szellemi haladás“-ról, amit az anglikán egyház „a hit dolgában“ most megtett.

„Egészség-vasárnap“ (Health-Sunday) volt jan. 23-án Angliában. A canterbury-i érsek külön felhívásban fordult egyháza lelkeszeihez, hogy a jövőben a lelkeszi lelki gondozás mellett a népegészség gondozásának kötelezettsége is ráhárul a lelkeszre. Ez az újabb lelkeszi munka nem helyettesíti majd az orvosi munkát, hanem annak mindenben segítségére siet a maga munkaterületén. Ebben a munkában az egyháznak sem szabad félreállania. A lelkeszeknek minden szórásról rá kellett mutatniok az angol népevelés munkájának erre az igen fontos ágára is. Minden lelkesznek a maga munkaterületén, mint „az egészség szolgálatának“ is (health-minister) hatékonyan közre kell működnie.

Angliában, az amerikai epizkópiális egyházban, a görög keleti egyházakban, a francia református egyházban, Középeurópa németnyelvű országainak protestáns köreiből és Skandináviában nyolcnapos „imaheti“ tartottak a felekezetekre szakadt keresztyénség újraegyesítéséért. A keresztyénség ökömenítésének törekvése ez, amely, mint ismeretes, 1909. évben két anglikán lelkesztől indult ki s ma különösen a skandináv evangélium egyházakban a legerősebb intenzitást mozgalom. A római katolikus egyház is állandóan imádkozik a misében a felekezetek uniójáért, de ezt csak a római pápa egyházi jogára alatt és az általa megszabott feltételek mellett akarja és tudja elképzelni. A magyar reformátusok is imádkoznak a keresztyénség egységéért, de csak úgy, amint azt Jézus Krisztus akarja és parancsolja: az evangélium katolicitásában.

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica“ könyvnyomdában, Cluj.